

ESTRATÈGIA NACIONAL DEL PAISATGE

ACCIONS PER ALS ANYS 2012-2015

ESTRATÈGIA NACIONAL DEL PAISATGE - ACCIONS PER ALS ANYS 2012-2015

Andorra la Vella, maig del 2011

Edició:

Govern d'Andorra

Ministeri de Turisme i Medi Ambient

Departament de Medi Ambient

Autors:

Natàlia Rovira - Anna Moles

Departament de Medi Ambient

Autors del Mapa de les unitats de paisatge d'Andorra

i del Catàleg del paisatge d'Andorra:

Servei de Gestió i Evolució del Paisatge

Parc Científic de Barcelona

Universitat de Barcelona

Fotografies:

Andorra Turisme, SAU

Arxiu Nacional d'Andorra

Departament de Medi Ambient

La Vola

Sergi Riba Mazas

Servei fotogràfic del Govern d'Andorra

Servei de Gestió i Evolució del Paisatge

Parc Científic de Barcelona

Universitat de Barcelona

Susanna Ferran

Traduccions:

Esther Blasi

Disseny gràfic i maquetació:

A-Tracció-A

Dipòsit Legal: AND.540-2012

ISBN: 978-99920-0-659-7

Govern d'Andorra

ESTRATÈGIA NACIONAL DEL PAISATGE - ACCIONS PER ALS ANYS 2012-2015 - ÍNDEX**I. L'ESTRATÈGIA NACIONAL DEL PAISATGE I LA PREPARACIÓ DE LES ACCIONS PER ALS ANYS 2012-2015****II. LLIBRE D'ACCIONS DE L'ESTRATÈGIA NACIONAL DEL PAISATGE****III. CALENDARI D'ACCIONS 2012-2015****IV. FITXES DE LES 21 ACCIONS 2012-2015****ACCIONS TRANSVERSALS, 21**

- Acció AT 1. Promoure la millora paisatgística a tot el país priorititzant les carreteres i les zones més freqüentades, tant naturals com urbanes, 22
- Acció AT 2. Crear una comissió nacional del paisatge, 23
- Acció AT 3. Elaborar una normativa sobre el paisatge, 24
- Acció AT 4. Potenciar l'ús de les energies renovables amb menys impacte ambiental i paisatgístic, 25
- Acció AT 5. Revisar i tramitar la Llei d'avaluació ambiental estratègica de plans i programes i d'impacte ambiental de projectes, 26

**OBJECTIU ESTRATÈGIC 1:
UNS PAISATGES NATURALS D'ALTA MUNTANYA DE QUALITAT I BEN CONSERVATS, 27**

- Acció 1.1. Redactar i tramitar la Llei de conservació de la natura, 28
- Acció 1.2. Establir un pla de gestió de les molles, 29

**OBJECTIU ESTRATÈGIC 2:
UNS PAISATGES RURALS REVALORATS O POTENCIATS, 30**

- Acció 2.1. Potenciar el sector agrari com a peça imprescindible de diversificació econòmica del país, 31

**OBJECTIU ESTRATÈGIC 3:
UNS PAISATGES URBANS DE QUALITAT, BEN DELIMITATS, ACOLLIDORS PER AL TURISME I ALhora AGRADABLES PER VIURE-HI, 32**

- Acció 3.1. Modificar la Llei general d'ordenament del territori i urbanisme, 33
- Acció 3.2. Mantenir i restaurar els boscos de ribera, creant on sigui possible una xarxa de vies verdes aprofitant els marges dels rius, 34

**OBJECTIU ESTRATÈGIC 4:
UNS CARRETERES MÉS RESPECTUOSES PEL QUE FA A LA MORFOLOGIA I MÉS INTEGRADES EN EL PAISATGE, 35**

- Acció 4.1. Establir les eines necessàries per garantir la integració paisatgística de les carreteres, 36
- Acció 4.2. Estudiar i establir mesures alternatives al tractament hivernal amb sal de les carreteres, 37

**OBJECTIU ESTRATÈGIC 5:
UNS INSTAL·LACIONS TURÍSTIQUES I DE LLEURE DE QUALITAT, I RESPECTUOSES AMB ELS PAISATGES QUE LES ENVOLTEN, 38**

- Acció 5.1. Minimitzar els impactes paisatgístics de les grans instal·lacions turístiques i de lleure, 39

**OBJECTIU ESTRATÈGIC 6:
UN TURISME DIVERSIFICAT QUE CONEIXI ELS PAISATGES I ELS SEUS VALORS I QUE ELS RESPECTI, 40**

- Acció 6.1. Establir una diagnosi i unes propostes d'adequació de la xarxa de refugis per fomentar el senderisme de muntanya, 41
- Acció 6.2. Establir un segell de qualitat paisatgística, 42
- Acció 6.3. Continuar utilitzant el paisatge per a la promoció turística del país, 43

**OBJECTIU ESTRATÈGIC 7:
UNA POBLACIÓ QUE CONEIXI I ESTIMA TOTS ELS PAISATGES D'ANDORRA, 44**

- Acció 7.1. Aprovació de les accions de l'Estratègia nacional del paisatge (ENPA) per part del Govern, 45
- Acció 7.2. Adhesió dels comuns a l'Estratègia nacional del paisatge i participació en la implementació de les accions, 46
- Acció 7.3. Promoure l'adhesió dels agents implicats dels sectors econòmics i de la societat civil a l'Estratègia nacional del paisatge, 47
- Acció 7.4. Formar els tècnics i professionals que intervenen en la gestió, la modificació, la restauració i la planificació del paisatge, 48
- Acció 7.5. Millorar els programes educatius escolars per fomentar el coneixement i l'estima del paisatge d'Andorra basats en el contacte directe amb el paisatge i les vivències, 49

NATIONAL LANDSCAPE STRATEGY - ACTIONS FOR THE PERIOD 2012-2015 - INDEX

ACTIONS FOR THE PERIOD 2012-2015, 52

THE 50 ACTIONS, 53

CALENDAR FOR THE PERIOD 2012 – 2015, 56

STRATÉGIE NATIONALE DU PAYSAGE - ACTIONS POUR LA PÉRIODE 2012-2015 - INDEX

ACTIONS POUR LA PÉRIODE 2012-2015

LES 50 ACTIONS, 61

CALENDRIER DES ACTIONS 2012 - 2015, 65

PRESENTACIÓ

Francesc Camp Torres

Ministre de Turisme i Medi Ambient

Al final del desembre del 2011, el Consell General va aprovar la ratificació del Conveni europeu del paisatge com un pas més després de les múltiples accions que s'han fet a Andorra durant els darrers anys. El conjunt dels treballs fets fins ara en l'àmbit del paisatge, impulsats en gran part pel Departament de Medi Ambient, està en total consonància amb les obligacions del Conveni.

Andorra ha participat en moltes de les activitats organitzades pel Consell d'Europa en l'àmbit del paisatge; ha participat en diverses ocasions en tallers, reunions i grups de treball, i l'any 2007 el Consell d'Europa va col·laborar en l'organització d'un seminari nacional sobre paisatge a Andorra.

El Conveni europeu del paisatge insisteix en la necessitat de definir i posar en marxa polítiques del paisatge per protegir, gestionar i ordenar el territori i establir procediments de participació pública per a la concepció i la realització d'aquestes polítiques. En aquest àmbit, el Govern va organitzar, el mes de desembre del 2010, el Fòrum de l'estratègia nacional del paisatge en què van participar més de 60 persones durant 3 dies. El Fòrum va permetre consensuar set objectius de qualitat per als paisatges d'Andorra i prop de cent accions necessàries per assolir aquests set objectius de qualitat.

Aquest document, aprovat pel Govern el febrer del 2012, tracta de les accions que es desenvoluparan amb prioritat durant els propers anys. Són les accions que es van definir com a més importants i urgents en el grup de treball posterior al Fòrum. A més, també s'ha tingut en compte que fossin accions amb un gran impacte i de baix cost, ja que s'han de considerar els recursos econòmics i humans de què es disposen.

Les accions que es duren a terme els propers anys fan referència a l'embelliment i al tractament dels punts negres del nostre paisatge. També hi ha accions relatives a la sensibilització de la societat en el valor dels paisatges i les seves transformacions. Es faran accions per formar els tècnics que intervenen en el paisatge i accions per promoure activitats per als escolars que tractin temes relacionats amb el paisatge. Hi ha altres accions que s'organitzaran conjuntament amb la resta dels departaments de Govern, com el d'Agricultura, Turisme, i Territori, i també esperem que hi hagi una forta implicació dels comuns.

D'aquesta manera esperem assolir, a més d'una millora del paisatge, un dels principals objectius del Conveni europeu del paisatge: la integració del paisatge en el conjunt de les polítiques sectorials del nostre país.

Espero que aquesta publicació sigui de l'interès de totes les persones preocupades pels paisatges d'Andorra.

I. L'ESTRATÈGIA NACIONAL DEL PAISATGE I LA PREPARACIÓ DE LES ACCIONS PER ALS ANYS 2012-2015

Durant l'any 2010, el Govern va aprovar l'elaboració de l'Estratègia nacional del paisatge d'Andorra (en endavant, ENPA) mitjançant un sistema de participació de la població en el marc d'un fòrum en forma de taules de treball coordinades pel Departament de Medi Ambient.

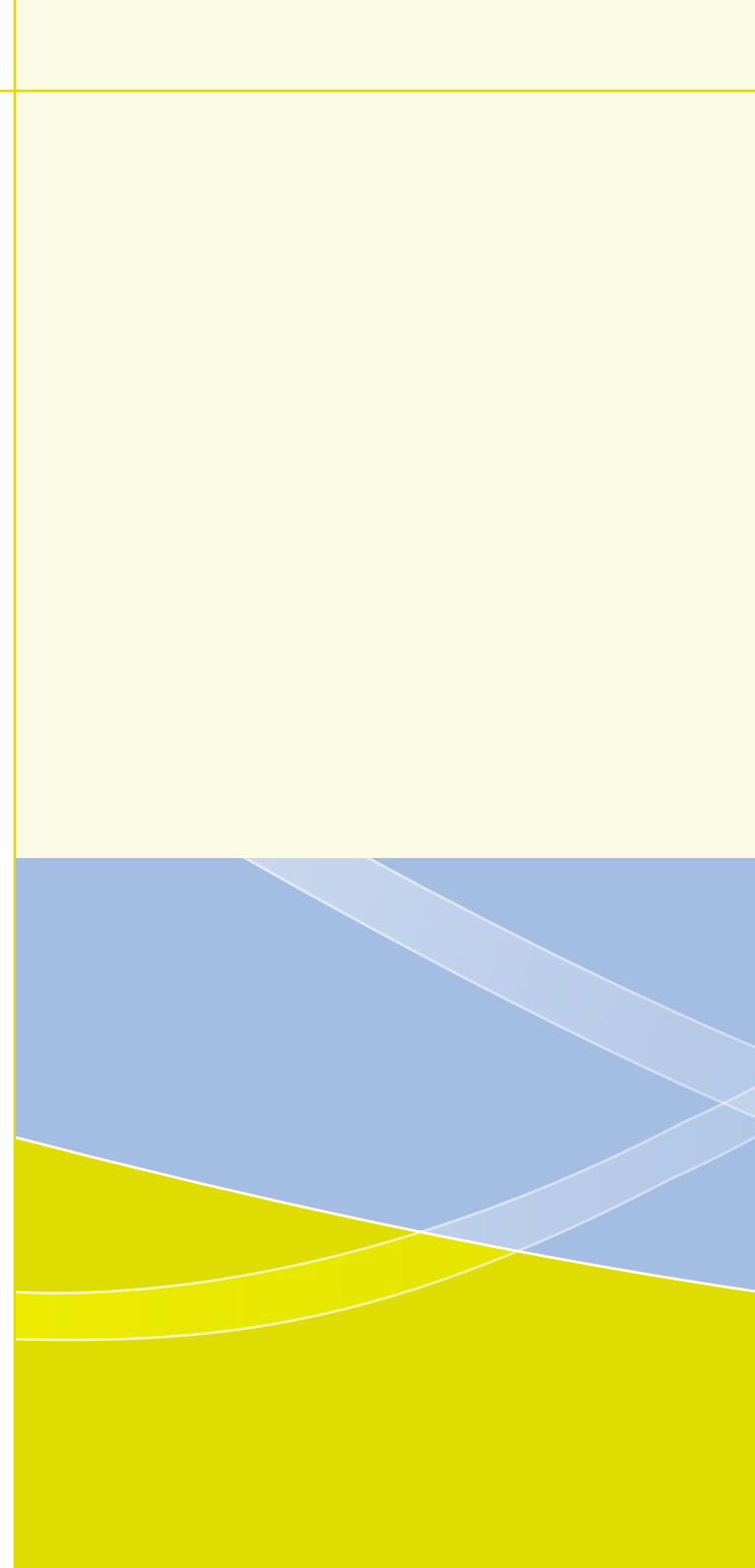
L'ENPA és el marc de preservació, de gestió i d'ordenació del paisatge fins al 2020 i es desenvolupa en un conjunt d'accions orientades a la conservació, al manteniment i, si escau, a la restauració dels aspectes significatius o característics del paisatge.

El treball fet en el Fòrum i la seva anàlisi posterior han permès acordar un conjunt de 50 accions (apartat 2) ordenades en nou àmbits (normatiu, educació, tècnic, etc.) per urgència i importància i que conformen el llibre d'accions previst per l'Estratègia nacional del paisatge. Finalment, s'han escollit i programat per als propers quatre anys les 21 accions més prioritàries (apartat 3).

D'aquestes 21 accions, n'hi ha cinc de transversals (AT.1 a AT.5) que responen al conjunt dels 7 objectius de qualitat paisatgística. Les tres primeres (inventari de punts negres paisatgístics, creació de la Comissió Nacional del Paisatge i creació d'una normativa del paisatge) són el punt d'inici d'aquest període 2012-2015. En particular, la creació de la Comissió Nacional del Paisatge participada per representants del Govern, dels comuns i dels agents implicats en les diverses accions, serà la garantia d'un seguiment acurat de les accions i permetrà fer balanços periòdics i rectificar, si escau, algunes accions.

Aquest document inclou una fitxa estandarditzada per cada una de les 21 accions programades per al 2012-2015 (apartat 4) on s'especifiquen els objectius vinculats a l'acció, la justificació, la descripció, el calendari previst per desenvolupar-la i alguna observació complementària. Les fitxes són la base per al seguiment de cada acció.

Amb l'aprovació de les accions 2012-2015 i la propera entrada en vigor del Conveni europeu del paisatge, Andorra disposa ara de veritables instruments per aplicar una política de paisatge encertada.

II. LLIBRE D'ACCIONS DE L'ESTRATÈGIA NACIONAL DEL PAISATGE

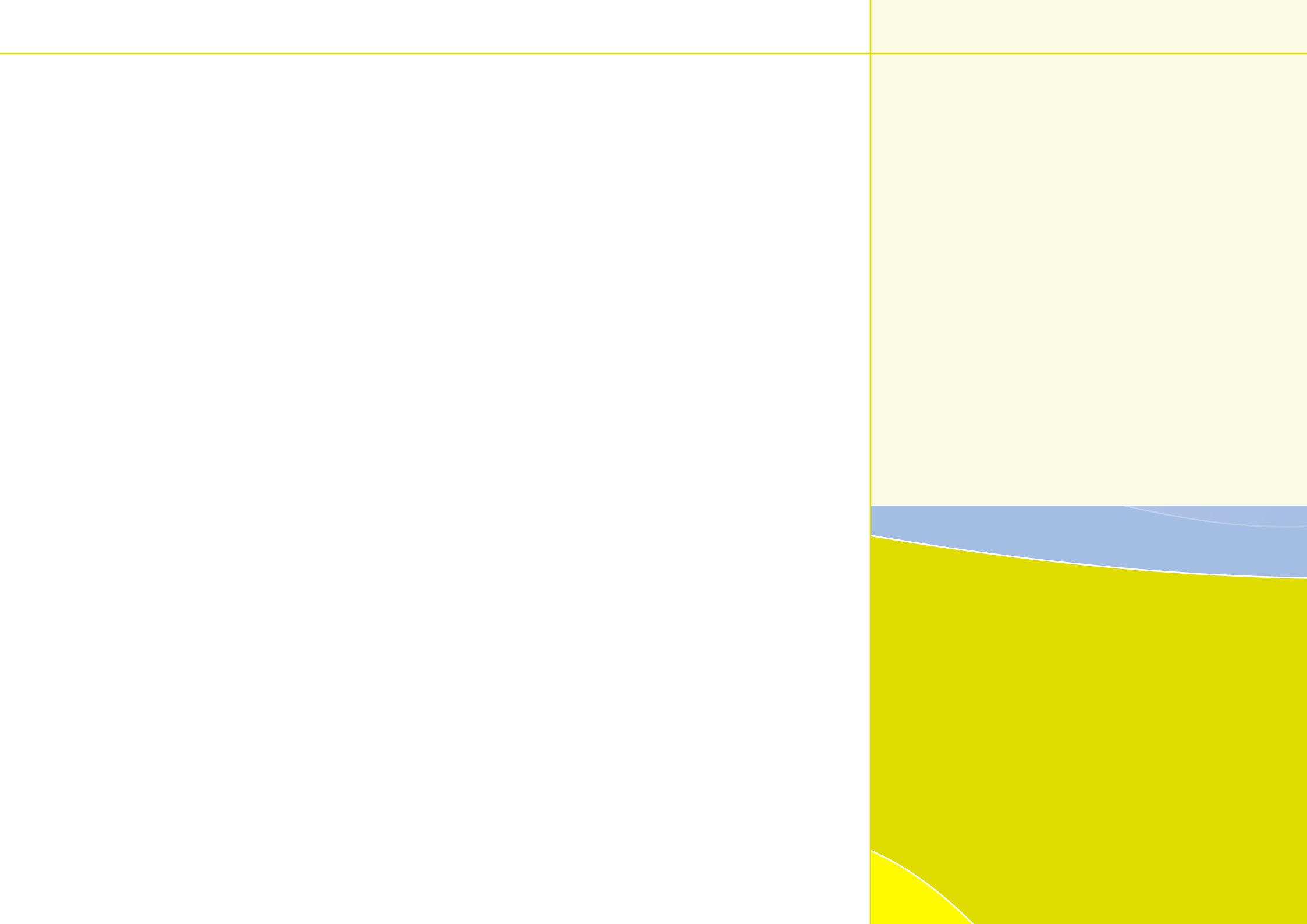
Després d'analitzar, agrupar i reorganitzar les més de 90 accions que es van establir durant el Fòrum de l'ENPA, s'ha obtingut un conjunt de 50 accions ordenades per àmbits d'actuació i prioritzades.

Accions		Urgència	Importància	Objectius
1. Normativa				
1.1.	Modificar la Llei general d'ordenament del territori i urbanisme.	Alta	Alta	2, 3
1.2.	Elaborar una llei sobre el paisatge.	Alta/Baixa	Alta/Mitjana	1, 2, 3, 4
1.3.	Modificar la normativa relativa a l'amplada dels rius i els torrents a partir de criteris morfològics, i fer-la extensiva creant una franja de protecció per als estanys i les molleres.	Mitjana	Alta	1, 2, 3
1.4.	Modificar la Llei d'establiments turístics per permetre la modalitat d'allotjaments rurals classificats.	Baixa	Baixa	2, 6
1.5.	Regular la professió de guia turístic, incloent-hi el guia de natura i el cultural.	Baixa	Baixa	1, 2, 6, 7
1.6.	Establir una nova normativa acústica.	Baixa	Baixa	1, 2, 3, 4, 5
2. Educativa i de conscienciació				
2.1.	Formar els tècnics i els professionals que intervenen en la gestió, la modificació, la restauració i la planificació del paisatge.	Alta	Alta	1 a 7
2.2.	Millorar els programes educatius escolars per fomentar el coneixement i l'estima del paisatge d'Andorra basats en el contacte directe amb el paisatge i les vivències.	Mitjana	Alta	7
2.3.	Establir un programa de comunicació per fomentar la sensibilització dels adults sobre la riquesa i la importància del paisatge.	Baixa	Mitjana/Baixa	7
2.4.	Potenciar les iniciatives de voluntariat del tipus Fem Net.	Baixa	Baixa	1 a 7
3. Instruments tècnics				
3.1.	Establir les eines necessàries per garantir la integració paisatgística de les carreteres.	Alta	Alta	4
3.2.	Minimitzar els impactes paisatgístics de les grans instal·lacions turístiques i de lleure.	Mitjana	Alta/Mitjana	5
3.3.	Reduir l'impacte paisatgístic dels accessos i les carreteres.	Mitjana	Mitjana/Baixa	4
3.4.	Establir un label de qualitat paisatgística.	Baixa	Baixa	6, 7
3.5.	Establir una diagnosi i unes propostes d'adequació de la xarxa de refugis per fomentar el senderisme de muntanya.	Baixa	Baixa	1, 6, 7

Accions		Urgència	Importància	Objectius
4. Estudis i recerca				
4.1.	Estudiar mesures alternatives al tractament hivernal amb sal de les carreteres.	Baixa	Alta	1, 2, 3
4.2.	Fer un seguiment de la valoració, per part de la població del país i del turista, del paisatge i del seu atractiu.	Baixa	Baixa	6, 7
5. Creació d'organismes				
5.1.	Crear un observatori nacional del paisatge.	Alta	Alta	7
5.2.	Crear un organisme comunal de gestió d'un banc de terres (campes i horts) perquè els propietaris puguin cedir-ne l'ús a altres persones.	Mitjana	Baixa	1, 2, 7
5.3.	Promoure la creació d'un organisme intercomunal de gestió sostenible de la massa forestal que, entre d'altres, potenciï paisatges silvopastorals.	Baixa	Mitjana	1, 2, 7
5.4.	Crear un organisme nacional de gestió del cicle de l'aigua.	Baixa	Baixa	1, 2, 3, 7
6. Instruments de gestió				
6.1.	Conservar i gestionar efectivament els paisatges característics de superfícies reduïdes (prats de dall de fons de vall, horts, arbredes singulars...).	Alta	Alta	1, 2
6.2.	Promoure la millora paisatgística a tot el país prioritzant les carreteres i les zones més freqüentades, ja siguin naturals o urbanes.	Alta/Baixa	Alta	1, 2, 3, 4, 5
6.3.	Mantenir i restaurar els boscos de ribera, i crear on sigui possible una xarxa de vies verdes aprofitant els marges dels rius.	Alta	Mitjana	1, 2, 3
6.4.	Adaptar i aplicar el règim sancionador de la normativa ambiental existent.	Mitjana	Mitjana	1, 5
6.5.	Promoure el coneixement i la conservació integrada del patrimoni cultural immoble.	Mitjana/Baixa	Mitjana	1, 2, 6, 7
6.6.	Corregir els impactes paisatgístics de les grans instal·lacions turístiques i de lleure.	Baixa	Alta	5
6.7.	Desenvolupar la custòdia del territori com a eina de gestió del paisatge.	Baixa	Baixa	2, 7
6.8.	Identificar paisatges nocturns i donar-los valor.	Baixa	Baixa	6, 7
7. Instruments polítics				
7.1.	Aprovació de l'Estratègia nacional del paisatge (ENPA) per part del Govern.	Alta	Alta	7

Accions		Urgència	Importància	Objectius
7.2.	Adhesió dels comuns a l'Estratègia nacional del paisatge i participació en la implementació de les accions.	Alta	Alta	7
7.3.	Promoure l'adhesió a l'Estratègia nacional del paisatge dels agents implicats dels sectors econòmics i de la societat civil.	Alta	Alta	7
7.4.	Aprovar una llei d'avaluació ambiental estratègica de plans i programes i d'impacte ambiental de projectes.	Alta	Alta	1, 2, 3, 4, 5
7.5.	Aprovar una llei de protecció de la natura i el paisatge que estableixi un sistema d'espais protegits i interconnectats (a escala nacional i transfronterera) i que reguli l'accés respectuós als espais naturals.	Alta	Alta	1, 2, 4
7.6.	Sotmetre el Pla nacional sectorial d'infraestructures viàries a una avaluació ambiental estratègica i adaptar-lo, si convé, en funció dels impactes que produeixi.	Alta	Alta	1, 2, 3, 4
7.7.	Potenciar el transport públic sostenible per facilitar la connectivitat entre les activitats de muntanya i les comercials (sobretot en temporada Alta) en l'àmbit nacional.	Alta	Alta	1, 2, 3
7.8.	Continuar utilitzant el paisatge per a la promoció turística del país.	Alta/Baixa	Alta	1, 2, 3, 6
7.9.	Promoure la integració més sistemàtica dels incentius i dels instruments econòmics en les accions d'aquesta Estratègia per afavorir-ne l'efectivitat.	Mitjana	Mitjana	7
7.10.	Reforçar el valor de l'Estratègia nacional del paisatge, adherint-se als convenis internacionals rellevants.	Baixa	Alta	7
7.11.	Coordinar les accions de les administracions per al manteniment i la senyalització de tota la xarxa de camins i harmonitzar el mobiliari urbà.	Baixa	Baixa	1, 2, 3, 4, 6
7.12.	Fomentar l'accés alternatiu als vehicles particulars als espais naturals.	Baixa	Baixa	1, 2
8. Instruments econòmics				
8.1.	Potenciar l'ús de les energies renovables amb menys impacte ambiental i paisatgístic.	Alta	Alta	1, 2, 3
8.2.	Potenciar el sector agrari com a peça imprescindible de diversificació econòmica del país.	Alta/Mitjana	Alta	1, 2, 6
8.3.	Potenciar l'artesanía local lligada als valors tradicionals donant-li un valor afegit (fusta, ferro, alimentació...).	Baixa	Baixa	2, 6
9. Instruments de planificació				
9.1.	Revisar els plans d'urbanisme integrant la dimensió paisatgística i considerant els seus efectes sobre el paisatge i el territori.	Alta	Alta	2, 3
9.2.	Establir un pla de gestió de les molles.	Alta	Alta	1

Accions		Urgència	Importància	Objectius
9.3.	Establir un pla nacional estratègic de grans infraestructures de lleure.	Mitjana/Baixa	Mitjana	5
9.4.	Establir un pla de millora i integració de les zones industrials existents i futures.	Baixa	Baixa	2, 3
9.5.	Establir un pla que ordeni la senyalització.	Baixa	Baixa	4, 6
9.6.	Establir un pla de reducció de la contaminació lumínica.	Baixa	Baixa	2, 4, (5)

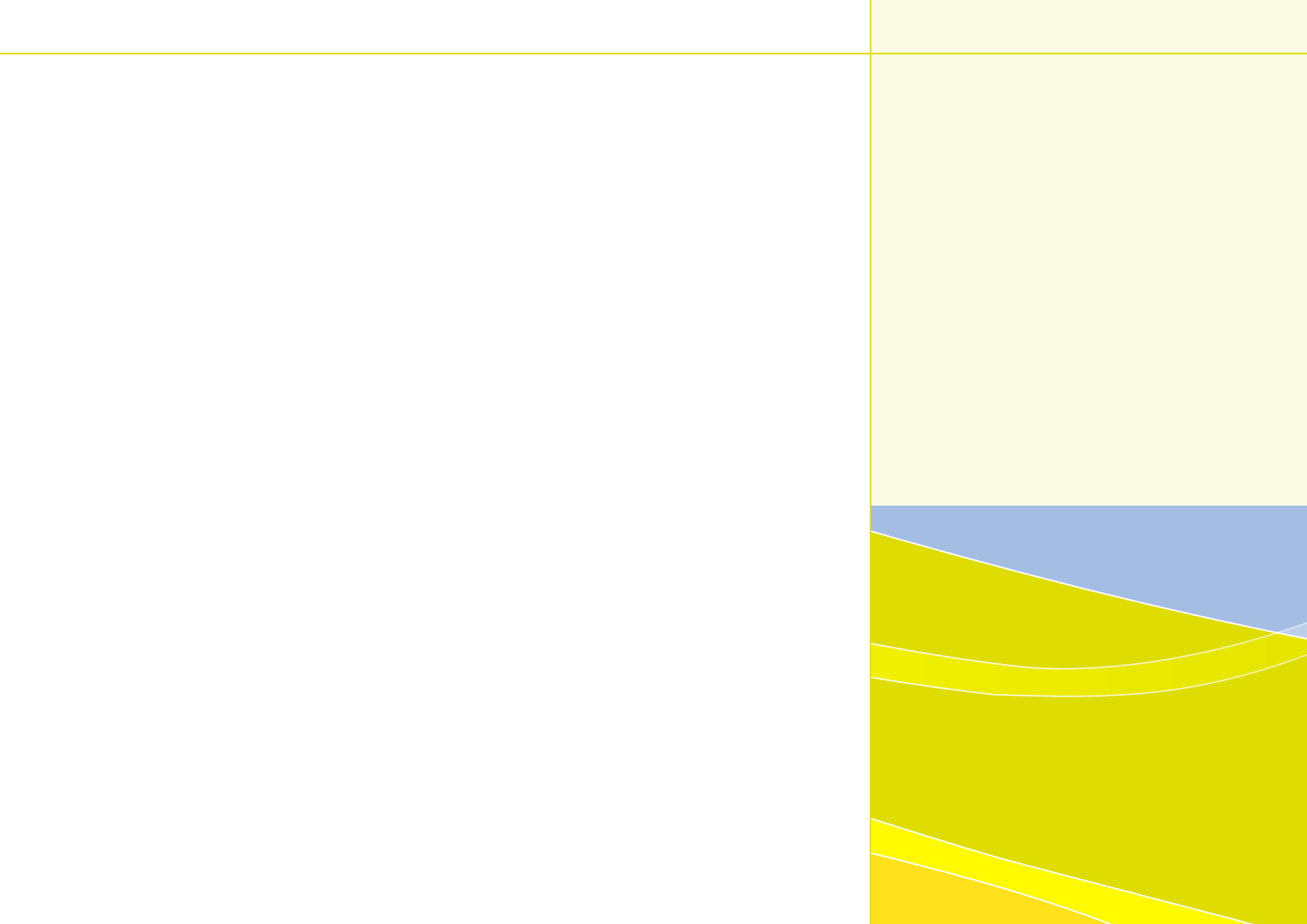

III. CALENDARI D'ACCIONS 2012-2015

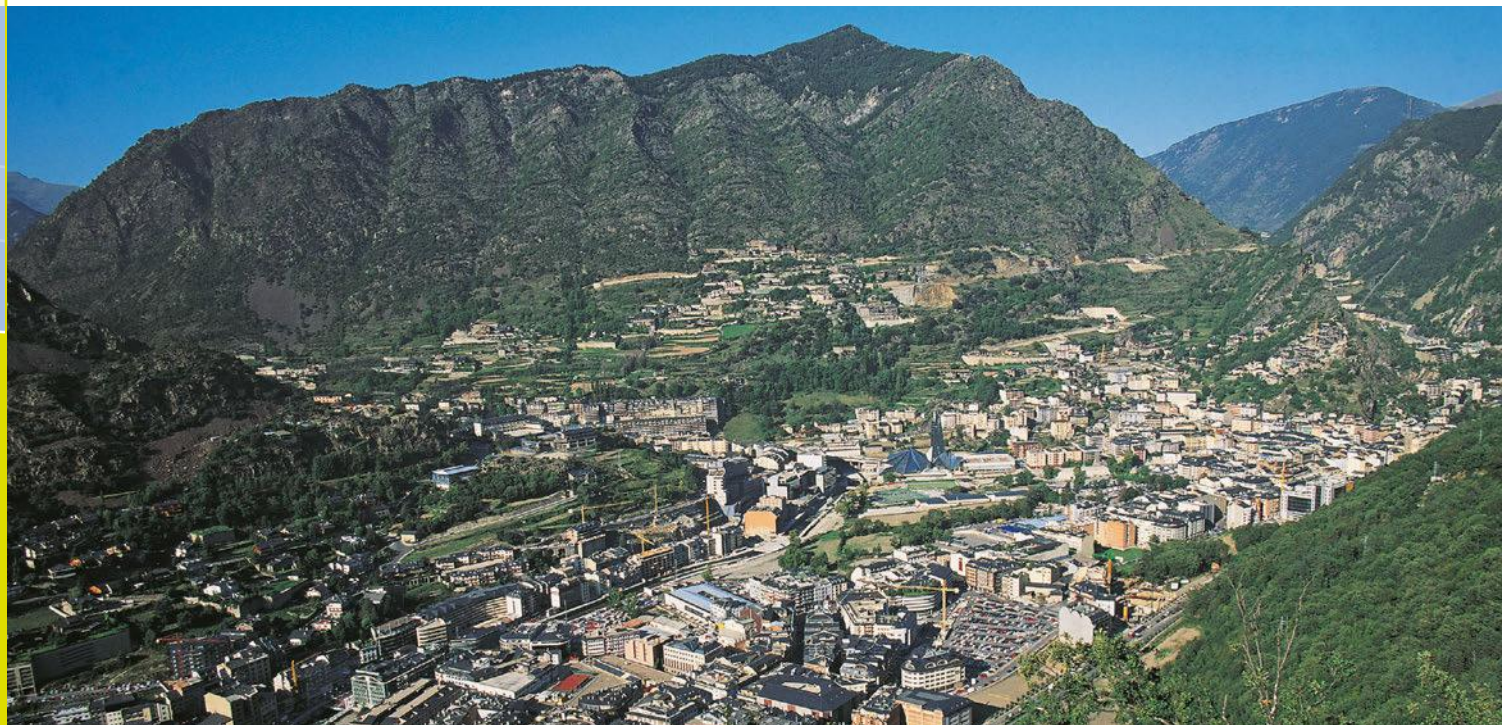

[illegible]

Accions		2011	2012	2013	2014	2015
Objectiu 4: Unes carreteres més respectuoses pel que fa a la morfologia i més integrades en el paisatge						
4.1	Establir les eines necessàries per garantir la integració paisatgística de les carreteres					
4.2	Estudiar i establir mesures alternatives al tractament hivernal amb sal de les carreteres.					
Objectiu 5: Unes instal·lacions turístiques i de lleure de qualitat i respectuoses amb els paisatges que les envolten						
5.1	Minimitzar els impactes paisatgístics de les grans instal·lacions turístiques i de lleure.					
Objectiu 6: Un turisme diversificat coneixedor i respectuós amb els paisatges i els seus valors						
6.1	Establir una diagnosi i unes propostes d'adequació de la xarxa de refugis per fomentar el senderisme de muntanya (1 condicionament del refugi guardat de Sorteny, 2 construcció del refugi guardat del Madriu).		1		2	
6.2	Establir un label de qualitat paisatgística.					
6.3	Continuar utilitzant el paisatge per la promoció turística del país.					
Objectiu 7: Una població que coneix i estima tots els paisatges d'Andorra						
7.1	Aprovació de les accions de l'Estratègia nacional del paisatge (ENPA) pel Govern.					
7.2	Adhesió dels comuns a l'Estratègia nacional del paisatge i participació en la implementació de les accions.					
7.3	Promoure, l'adhesió dels agents implicats dels sectors econòmics i de la societat civil, a l'Estratègia nacional del paisatge.					
7.4	Formar els tècnics i professionals que intervenen en la gestió, la modificació, la restauració i la planificació del paisatge.					
7.5	Millorar els programes educatius escolars per fomentar el coneixement i l'estima del paisatge d'Andorra basats en el contacte directe amb el paisatge i les vivències.					

IV. FITXES DE LES 21 ACCIONS 2012-2015

A continuació es detallen les fitxes de cada una de les 21 accions programades pel 2012-2015. Cada fitxa inclou un recordatori del o dels objectius vinculats a l'acció, la seva justificació, una descripció, els agents implicats en la realització de cada acció així com el calendari previst per desenvolupar-la. En alguns casos també hi consta alguna observació complementària.

El primer grup de cinc accions (AT.1. a AT. 5) són transversals i permeten assolir els conjunt dels objectius de qualitat paisatgística.

Les següents permeten assolir 1 o 2 objectius de qualitat paisatgística i per tant es presenten seguint el detall de cada un dels objectius.

ACCIONS TRANSVERSALS

- Objectiu estratègic 1: Uns paisatges naturals d'Alta muntanya de qualitat i ben conservats.
- Objectiu estratègic 2: Uns paisatges rurals revalorats o potenciats.
- Objectiu estratègic 3: Uns paisatges urbans de qualitat, ben delimitats, acollidors per al turisme i alhora agradables per viure-hi.
- Objectiu estratègic 4: Unes carreteres més respectuoses pel que fa a la morfologia i més integrades en el paisatge.
- Objectiu estratègic 5: Unes instal·lacions turístiques i de lleure de qualitat i respectuoses amb els paisatges que les envolten.
- Objectiu estratègic 6: Un turisme diversificat que conegui els paisatges i els seus valors i que els respecti.
- Objectiu estratègic 7: Una població que coneix i estima tots els paisatges d'Andorra.

ACCIÓ AT 1. PROMOURE LA MILLORA PAISATGÍSTICA A TOT EL PAÍS PRIORITZANT LES CARRETERES I LES ZONES MÉS FREQUËNTADES, TANT NATURALS COM URBANES

Objectius vinculats	1. Uns paisatges naturals d'Alta muntanya de qualitat i ben conservats. 2. Uns paisatges rurals revalorats o potenciat. 3. Uns paisatges urbans de qualitat, ben delimitats, acollidors per al turisme i alhora agradables per viure-hi. 4. Unes carreteres més respectuoses pel que fa a la morfologia i més integrades en el paisatge. 5. Unes instal·lacions turístiques i de lleure de qualitat i respectuoses amb els paisatges que les envolten. 6. Un turisme diversificat que conegui els paisatges i els seus valors i que els respecti. 7. Una població que coneix i estima tots els paisatges d'Andorra.															
Justificació	És necessari cuidar la imatge del país tant envers els nostres visitants com envers la població que hi vivim per tal de millorar la qualitat de vida. Per això cal tractar amb cura les zones visibles des de les carreteres i les més freqüentades mitjançant operacions senzilles de millora, com ara retirada de materials, residus, publicitats, apantallaments, embelliments de façanes...															
Descripció	Les principals accions que es poden desenvolupar en el marc d'aquesta acció són les següents: - Establir uns inventaris periòdics dels punts negres d'impacte ambiental i paisatgístic, definint uns criteris d'impacte visual i paisatgístic i entrant-los en una base de dades. Per això es pot comptar amb els tècnics del Govern i dels comuns, banders, ONG com ara Fem Net, foto-denúncies... - Establir un pla d'accions per aplicar. - Realitzar les accions necessàries des dels departaments o serveis més adients (poden ser accions com retirades de residus, millores d'acabats d'alguns punts de les carreteres o marges de rius, millores d'espais públics o de zones publicitàries, foment de l'embelliment de façanes, millora exterior de zones industrials...).															
Es tracta de treballar contínuament en els impactes visuals i sobre el paisatge més evidents.																
Agents implicats	Departaments del Govern i dels comuns per a l'apartat de zones urbanes, ONG, arquitectes paisatgistes.															
Calendari	2012				2013				2014				2015			
	1	2	3	3	3	1	2	3	3	3	1	2	3	1	2	3

ACCIÓ AT 2. CREAR UNA COMISSIÓ NACIONAL DEL PAISATGE

Objectius vinculats	1. Uns paisatges naturals d'Alta muntanya de qualitat i ben conservats. 2. Uns paisatges rurals revalorats o potenciats. 3. Uns paisatges urbans de qualitat, ben delimitats, acollidors per al turisme i alhora agradables per viure-hi. 4. Unes carreteres més respectuoses pel que fa a la morfologia i més integrades en el paisatge. 5. Unes instal·lacions turístiques i de lleure de qualitat i respectuoses amb els paisatges que les envolten. 6. Un turisme diversificat que conegui els paisatges i els seus valors i que els respecti. 7. Una població que coneix i estima tots els paisatges d'Andorra.
Justificació	Per desenvolupar una política real i eficient sobre el paisatge cal designar una comissió per coordinar, seguir i avaluar el conjunt de les actuacions de l'Estratègia. Aquesta comissió hauria de disposar, a més, d'una representació tant a dins com a fora del país. La comissió nacional del paisatge ha de promoure la conscienciació i la sensibilització de la població en general i d'alguns sectors més específics com els agents econòmics o els escolars, per exemple, sobre tots els temes referents al paisatge. La comissió és l'encarregada d'impulsar nous estudis (anàlisis de les evolucions, prospectives...) i d'elaborar les polítiques de protecció, gestió i ordenació del paisatge en el marc d'un desenvolupament sostenible. La comissió és l'eina d'aplicació dels principis del Conveni europeu del paisatge i ha de coordinar, fer el seguiment, avaluar i, si escau, actualitzar les accions de l'Estratègia nacional del paisatge.
Descripció	La comissió ha de ser participada pel Govern, pels comuns i per la resta d'agents que intervenen en el paisatge (socials, científics i econòmics). Aquesta comissió es reuniria periòdicament (pot ser trimestralment o en funció de les necessitats, per fer balanç de les accions realitzades i intercanviar informacions). De moment, el Departament de Medi Ambient podria assumir la coordinació de la comissió per al seguiment i l'avaluació de les accions de l'Estratègia, i la representació de la comissió.
Agents implicats	Comuns, ministeris encarregats del turisme i el medi ambient, el patrimoni cultural, economia i territori, Andorra Turisme i altres agents que ho desitgin, com ONG, estacions d'esquí, Associació de Pagesos i Ramaders...).
Observacions	Una de les missions complementàries que es poden atorgar a aquest organisme és la creació d'un observatori fotogràfic del paisatge que permeti un seguiment en el temps, i mitjançant imatges, del paisatge d'Andorra.
Calendari	Creació el 2012 i treball continu seguint els calendaris de les accions previstes per al període 2012-2015.

ACCIÓ AT 3. ELABORAR UNA NORMATIVA SOBRE EL PAISATGE

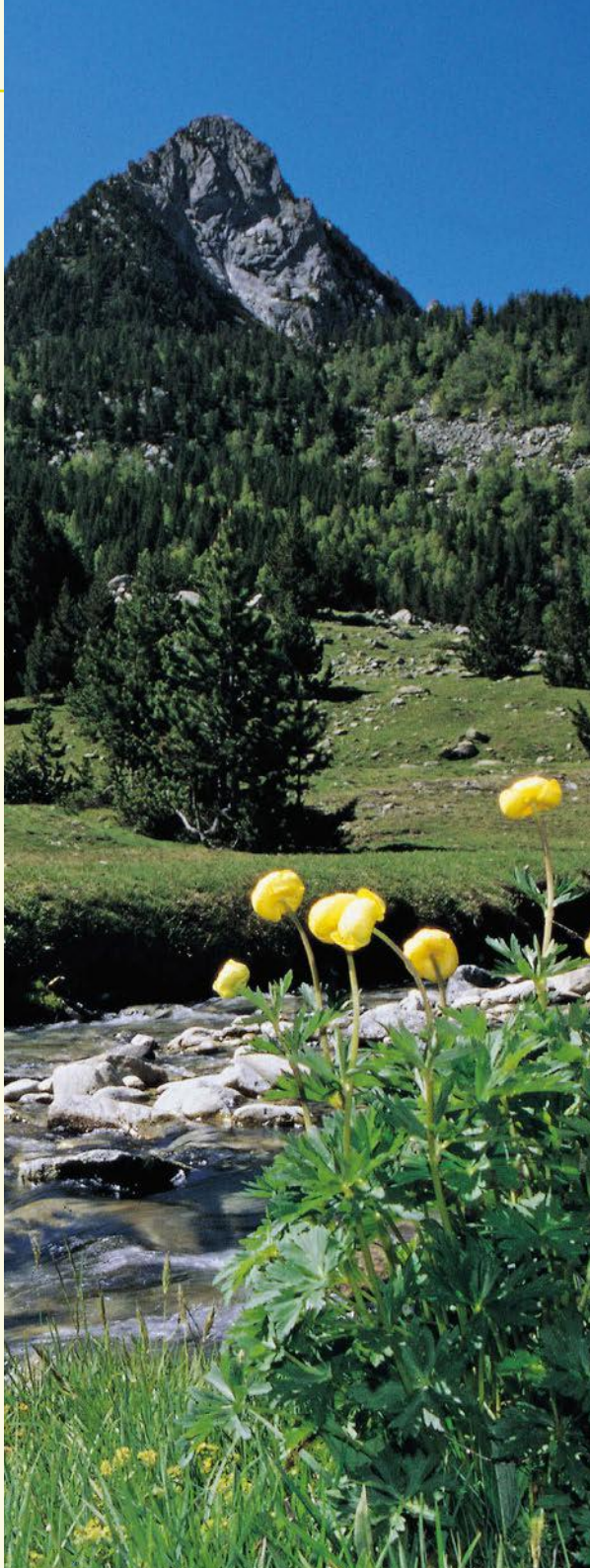
Objectius vinculats	1. Uns paisatges naturals d'Alta muntanya de qualitat i ben conservats. 2. Uns paisatges rurals revalorats o potenciats. 3. Uns paisatges urbans de qualitat, ben delimitats, acollidors per al turisme i alhora agradables per viure-hi. 4. Unes carreteres més respectuoses pel que fa a la morfologia i més integrades en el paisatge. 5. Unes instal·lacions turístiques i de lleure de qualitat i respectuoses amb els paisatges que les envolten. 6. Un turisme diversificat que conegui els paisatges i els seus valors i que els respecti. 7. Una població que coneix i estima tots els paisatges d'Andorra.
Justificació	El desenvolupament de l'Estratègia nacional del paisatge i la realització d'accions i polítiques concretes de paisatge per assolir els objectius de qualitat paisatgística necessiten un marc jurídic. A més a més, amb la ratificació del Conveni europeu del paisatge és necessari un reconeixement jurídic del paisatge i transposar el conveni mitjançant una normativa nacional.
Descripció	Es tracta de la redacció d'una normativa (sigui una llei pròpia, sigui un articulat integrat en una altra llei) que sigui aprovada pel Govern. Aquesta normativa ha de permetre, entre d'altres: - Transcriure els principis del Conveni europeu del paisatge a la normativa andorrana, principalment el reconeixement jurídic del paisatge, com: - La definició de polítiques de paisatge i dels instruments que les secunden. - La integració del paisatge en la resta de polítiques existents. - La sensibilització de la població sobre els temes de paisatge. - La integració paisatgística de les infraestructures (carreteres, protecció de riscos naturals...), de les zones industrials, dels aparcaments i d'altres construccions... - L'ordenació de la publicitat.
Agents implicats	El Govern, amb els departaments implicats, els comuns i els arquitectes paisatgistes, entre d'altres, al moment de la redacció.
Observacions	En el Fòrum de l'Estratègia nacional del paisatge del desembre del 2010 es va ressaltar la necessitat d'elaborar una llei que tractés de la integració paisatgística de les estructures de prevenció i protecció de riscos naturals (incloses les canalitzacions dels rius), de les activitats de producció i transport d'energia sobretot en els espais naturals, de les zones industrials i d'aparcament, de les pistes forestals i dels sistemes publicitaris. La regulació dels aspectes relatius al paisatge es pot fer en una llei pròpia o en altres lleis com la llei d'impactes ambientals o la llei de protecció de la natura.
Calendari	Es preveu disposar d'un esborrany de text el primer semestre del 2012.

ACCIÓ AT 4. POTENCIAR L'ÚS DE LES ENERGIES RENOVABLES AMB MENYS IMPACTE AMBIENTAL I PAISATGÍSTIC

Objectius	1. Uns paisatges naturals d'Alta muntanya de qualitat i ben conservats. 2. Uns paisatges rurals revalorats o potenciats. 3. Uns paisatges urbans de qualitat, ben delimitats, acollidors per al turisme i alhora agradables per viure-hi. 4. Unes carreteres més respectuoses pel que fa a la morfologia i més integrades en el paisatge. 5. Unes instal·lacions turístiques i de lleure de qualitat i respectuoses amb els paisatges que les envolten. 6. Un turisme diversificat que conegui els paisatges i els seus valors i que els respecti. 7. Una població que coneix i estima tots els paisatges d'Andorra.
Justificació	L'energia consumida al Principat prové principalment de dues fonts: els productes petrolífers i l'electricitat; només una part d'aquesta última es produeix a Andorra (central hidroelèctrica d'Encamp) i la resta és importada des de França i Espanya. D'altra banda, actualment els sistemes de calefacció més utilitzats són les calderes de combustibles fòssils, amb les consegüents emissions contaminants a l'aire. Per evitar l'impacte ambiental i paisatgístic associat a la generació i el transport d'energia cal, d'una banda, emprar instal·lacions de baix impacte visual i, si escau, integrar-les al paisatge. D'altra banda, cal potenciar l'ús d'energies renovables i fomentar l'autoconsum com a mesura per evitar la construcció de grans infraestructures. Actualment hi ha diversos sistemes de generació d'energia Altament eficients i compatibles amb el medi ambient que es poden utilitzar de manera combinada.
Descripció	Cal tenir en compte la potenciació d'aquestes energies renovables de baix impacte paisatgístic en l'elaboració del <i>Llibre blanc de l'energia</i> (Fòrum energia i futur) que s'està redactant actualment, i estudiar i aplicar mesures reglamentàries de promoció i d'incentiu econòmic per fomentar l'autoconsum.
Agents implicats	FEDA, AESE, Govern (ministeris d'Economia i Territori, i Turisme i Medi Ambient), col·legis d'enginyers i arquitectes, arquitectes paisatgistes.
Calendari	Aquesta acció s'inicia amb la redacció del llibre blanc (fi del 2011) i ha de continuar després amb la realització d'actuacions més concretes.

ACCIÓ AT 5. REVISAR I TRAMITAR LA LLEI D'AVALUACIÓ AMBIENTAL ESTRATÈGICA DE PLANS I PROGRAMES I D'IMPACTE AMBIENTAL DE PROJECTES

Objectius vinculats	1. Uns paisatges naturals d'Alta muntanya de qualitat i ben conservats. 2. Uns paisatges rurals revalorats o potenciats. 3. Uns paisatges urbans de qualitat, ben delimitats, acollidors per al turisme i alhora agradables per viure-hi. 4. Unes carreteres més respectuoses pel que fa a la morfologia i més integrades en el paisatge. 5. Unes instal·lacions turístiques i de lleure de qualitat i respectuoses amb els paisatges que les envolten. 6. Un turisme diversificat que conegui els paisatges i els seus valors i que els respecti. 7. Una població que coneix i estima tots els paisatges d'Andorra.
Justificació	L'aprovació d'aquesta Llei permetria dotar el país de les eines necessàries per garantir que els plans i els projectes es realitzin amb les millors garanties de no-agressió al medi ambient i d'integració paisatgística.
Descripció	Aquesta acció consisteix a revisar i millorar el projecte de Llei existent i posteriorment a aprovar-la per part del Govern i entrar-la a tràmit parlamentari per tal que se sotmeti a debat i esmena, i seguidament se sotmeti a votació en sessió plenària del Consell General.
Agents implicats	Govern (Ministeri de Turisme i Medi Ambient).
Calendari	2013.

OBJECTIU ESTRATÈGIC 1: UNS PAISATGES NATURALS D'ALTA MUNTANYA DE QUALITAT I BEN CONSERVATS

Els paisatges d'Alta muntanya són els més prestigiosos i espectaculars i un dels reclams turístics del país. Aquest objectiu estratègic es pot desglossar en els sis apartats següents:

- 1.a. Conservar o restaurar la qualitat de paisatges torrencials, d'estanys i molles.
- 1.b. Mantenir la qualitat, la superfície i la diversitat de paisatges i la seva successió en alçada (per mantenir la biodiversitat, millorar la productivitat econòmica, reduir els riscos naturals i preservar la riquesa estètica).
- 1.c. Conservar els elements del patrimoni cultural material i immaterial, i treure'n profit.
- 1.d. Respectar la dinàmica morfològica creadora de paisatges (tarteres, dipòsits inestables, canals d'allaus, torrents, etc.), supeditada a la seguretat dels béns i les persones.
- 1.e. Mantenir els paisatges característics que tenen superfícies més reduïdes.
- 1.f. Afavorir la funcionalitat dels complexos d'hàbitats, dels hàbitats i de les espècies que configuren els paisatges.

ACCIÓ 1.1. REDACTAR I TRAMITAR LA LLEI DE CONSERVACIÓ DE LA NATURA

Objectius vinculats	1. Uns paisatges naturals d'Alta muntanya de qualitat i ben conservats.
Justificació	Aquesta és l'acció més important per assolir l'objectiu 1 referent als paisatges naturals d'Alta muntanya. En aquesta Llei està previst que es regulin, entre d'altres, la norma de creació d'espais naturals protegits i també l'accés rodat al medi o la realització de grans esdeveniments al medi natural.
Descripció	L'avantprojecte de la llei de protecció de la natura que s'està redactant actualment estableix la necessitat de crear una xarxa d'espais naturals protegits i un consell de conservació de la natura on s'intercanviaran informacions sobre el conjunt del territori. Es regulen les diverses figures de protecció d'espais naturals (parc natural, reserva natural, espai natural transfronterer, monument natural...). Inclou, a més, un articulat sobre l'accés al medi natural rodat i motoritzat, entre altres consideracions.
Agents implicats	Govern i comuns.
Observacions	
Calendari	Es preveu acabar de redactar l'avantprojecte de llei al principi del 2012 i fer-ne una revisió més jurídica abans d'explicar-la a les noves corporacions comunals. Quan s'hagi consensuat un text definitiu, es tramitarà al Consell General.

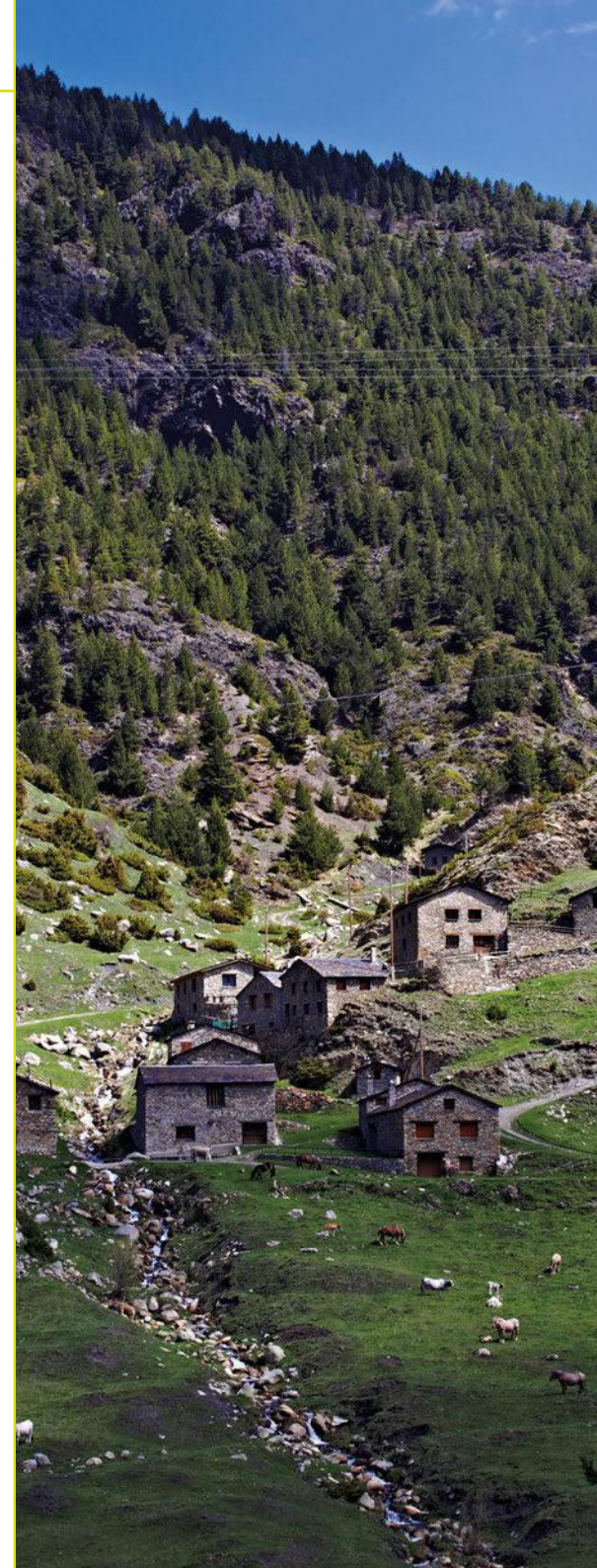
ACCIÓ 1.2. ESTABLIR UN PLA DE GESTIÓ DE LES MOLLERES

Objectius vinculats	1. Uns paisatges naturals d'Alta muntanya de qualitat i ben conservats.
Justificació	Andorra compta amb més de 1.700 molles (estanys, llacs, basses i patamolls), la majoria de les quals se situen a les capçaleres de les conques del nord i de l'est del país. Aquestes zones són d'una biodiversitat remarcable i tan sols ocupen el 2% del país. El seu valor ecològic i hidrològic, la seva situació en unitats de paisatge natural d'Alta muntanya, el contrast cromàtic de les aigües en aquests indrets, els confereixen un valor estètic i paisatgístic essencial. No obstant això, algunes d'aquestes zones humides estan amenaçades per activitats humanes (pistes d'esquí, sobrecàrrega de bestiar, construcció d'infraestructures, urbanitzacions) i algunes han estat pertorbades per aquestes activitats.
Descripció	Aquest pla, que ja disposa d'un document provisional elaborat per encàrrec dels departaments de Medi Ambient i de Patrimoni Natural, s'ha fet d'acord amb els inventaris de les molles efectuats del 2002 al 2006 i la seva classificació segons criteris de biodiversitat i hidrològics. A més es fa un seguiment anual de l'estat de les molles inventariades. Es proposa que aquest pla s'actualitzi i prevegi: - La preservació de les molles prioritàries. - La restauració de les més degradades. - Un seguiment periòdic de les zones més amenaçades i d'interès.
Agents implicats	Govern (departaments de Medi Ambient i Patrimoni Natural), comuns i parcs naturals.
Observacions	És necessari disposar de la base legal que constituiria la Llei de conservació de la natura. Aquest pla també serviria per promoure la inscripció de les molles de més interès a la llista del Conveni internacional sobre zones humides de Ramsar.
Calendari	Del segon al quart trimestres del 2013.

OBJECTIU ESTRATÈGIC 2: UNS PAISATGES RURALS REVALORATS O POTENCIATS

Els paisatges rurals, amb un mosaic de conreus, boscos i prats, són els més valorats per la població andorrana, segurament perquè formen part del nostre paisatge quotidià, i perquè contenen més elements històrics i culturals, de memòria i identitat. Aquest objectiu es va desglossar en els sis apartats següents:

- 2.a. Afavorir el paper dels paisatges rurals com a espais de transició entre paisatges urbans i els d'Alta muntanya.
- 2.b. Mantenir en bon estat els paisatges dels fons de vall, inclosos els cursos fluvials i torrencials.
- 2.c. Conservar i donar valor a tots els elements històrics, tant construïts (murs, feixes, bordes, camins ramaders i de transhumància, cortals, carboneres, ponts, ermites i capelles), com naturals (arbres fruiters o singulars, etc.), així com el patrimoni cultural immaterial associat.
- 2.d. Gestionar les forests com a elements paisatgístics plurifuncionals (reservoris de biodiversitat, amb funcions ambientals tan importants com la dels boscos protectors d'allaus o de fenòmens d'inestabilitat).
- 2.e. Potenciar una agricultura que mantingui els paisatges agraris tradicionals i que tingui sortida comercial.
- 2.f. Mantenir els prats de pastura i dalladors davant dels processos d'invasió per part d'espècies llenyoses, mitjançant una ramaderia extensiva pròpia de muntanya, amb viabilitat comercial.

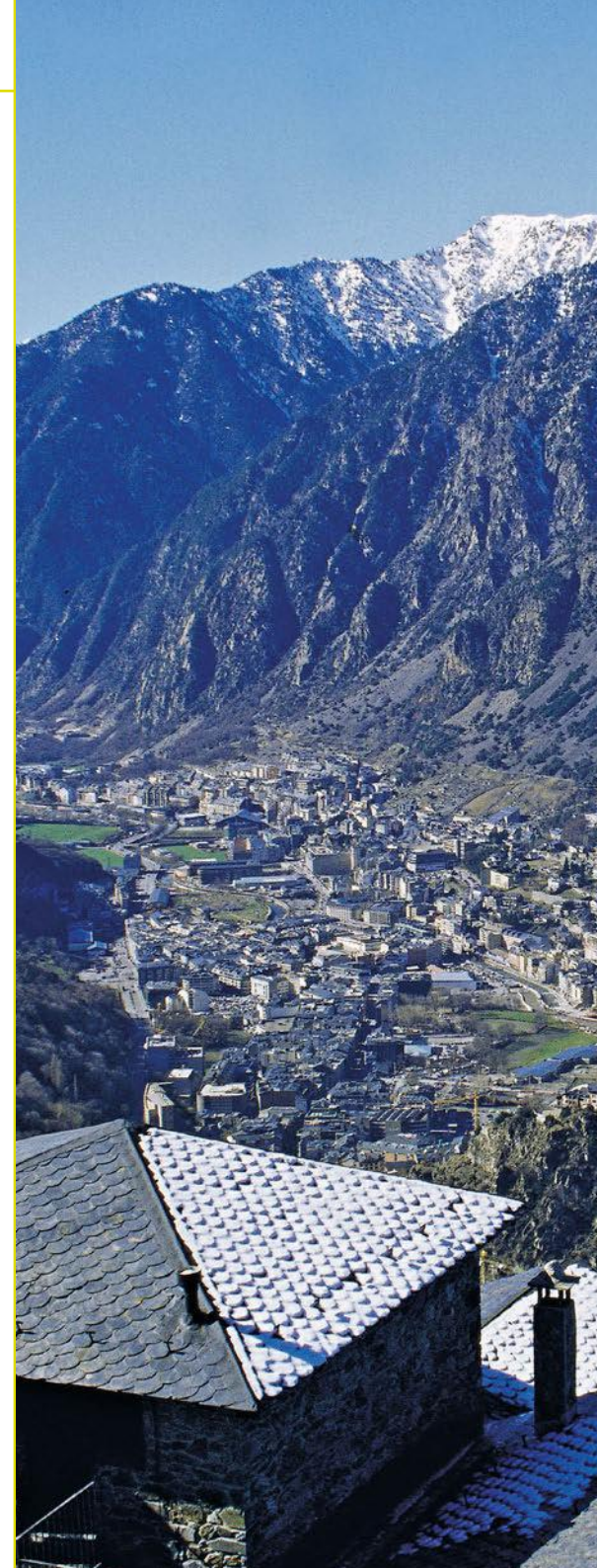
ACCIÓ 2.1. POTENCIAR EL SECTOR AGRARI COM A PEÇA IMPRESCINDIBLE DE DIVERSIFICACIÓ ECONÒMICA DEL PAÍS

Objectius vinculats	2. Uns paisatges rurals revalorats o potenciats.
Justificació	El rol del sector agrícola envers el manteniment del paisatge rural tendeix a desaparèixer a causa de les possibilitats constructives del sòl. Per això són necessàries mesures de diversificació i activació del sector per poder mantenir-lo i per evitar l'abandó, la degradació i la desaparició dels paisatges rurals.
Descripció	Fomentar l'agricultura tradicional del país, favorable per a la diversificació econòmica i per al manteniment d'un paisatge agrari típic d'Alta muntanya. Es tracta, entre d'altres, de dissenyar mesures amb els objectius següents: - El foment de la ramaderia extensiva d'Alta muntanya de bestiar menut (comença una reflexió sobre la seva promoció per augmentar-ne la rendibilitat) i de bestiar gros (incentius econòmics i valoració del producte). Manteniment d'aquesta acció tota la legislatura. - El foment de l'estudi i la recerca de nous productes agrícoles (plantes aromàtiques, vi, trumfes, tòfona, bones pràctiques...), desenvolupat per l'Associació de Pagesos amb la participació del Govern, així com els estudis de mercat. Manteniment d'aquesta acció tota la legislatura. - El foment del turisme rural (cal recuperar l'antic reglament de turisme i publicar-lo per donar un marc legal a aquest tipus de turisme. Previst per al 1r trimestre del 2012) i altres activitats complementàries de l'agricultura (granges escola, visites a la granja. Hi ha un reglament del 2009 d'explotacions agràries però que no ha motivat noves iniciatives ja que és molt difícil d'aplicar. Cal veure si es poden incloure tots 2 en un sol text), venda directa. En curs el treball amb Comerç i la CASS. Previst per al 2012). - L'estudi de sortides d'alt valor afegit per als productes agrícoles (medicina, Alta tecnologia...) a llarg termini (després del 2015). - L'estudi de les possibilitats d'utilitzar els nous productes procedents de l'agricultura també per al turisme de benestar integral (wellness). Els productes relacionats amb la gastronomia ja es treballen actualment però tot el que fa referència a la cosmètica es farà en un termini molt més llunyà. - La creació de diversos sistemes de promoció, comercialització i distribució del conjunt dels productes agrícoles i de la silvicultura. Cal lligar productors, operadors i consumidors i buscar els canals més ràpids i sostenibles pel que fa als productes procedents de l'agricultura. Per a la silvicultura fAlta legislació comunal (afavorir l'slowfood, km 0). 2012-2015. - La promoció de la gastronomia del terror i el tast de productes locals (oferta d'aparadors per vendre els productes, fires gastronòmiques...). Territori, identitat del plat fins al territori. Del 2011 fins a la fi.
Agents implicats	Govern (departaments de Turisme i Agricultura), comuns, Associació de Pagesos i Ramaders, Cambra de Comerç, Andorra Turisme, explotacions agràries, operadors (hotelers, botiguers, consumidors...).
Observacions	El Departament d'Agricultura demana de participar en la redacció de la llei del paisatge, sobretot per les pràctiques ramaderes.
Calendari	Vegeu-lo en el text.

OBJECTIU ESTRATÈGIC 3: UNS PAISATGES URBANS DE QUALITAT, BEN DELIMITATS, ACOLLIDORS PER AL TURISME I ALHORA AGRADABLES PER VIURE-HI

La majoria dels habitants d'Andorra viuen en paisatges urbans, que són, doncs, els que configuren més directament la nostra qualitat de vida. Alhora, són una part important de l'oferta comercial i turística del país. Els set apartats que desenvolupen aquest objectiu són els següents:

- 3.a. Millorar la qualitat del paisatge urbà i periurbà.
- 3.b. Evitar la continuïtat urbana – Mantenir els nuclis separats.
- 3.c. Mantenir el caràcter rural als nuclis històrics, respectant el llegat del passat.
- 3.d. Adequar els edificis a les característiques físiques del relleu i el paisatge.
- 3.e. Minimitzar i corregir la contaminació lumínica, visual, olfactiva, sonora i de l'aire.
- 3.f. Integrar les zones industrials i comercials en el paisatge circumdant.
- 3.g. Potenciar la creació d'àrees verdes per esponjar l'espai urbà i establir transicions amables amb el paisatge del seu entorn.

ACCIÓ 3.1. MODIFICAR LA LLEI GENERAL D'ORDENAMENT DEL TERRITORI I URBANISME

Objectius vinculats	3: Uns paisatges urbans de qualitat, ben delimitats, acollidors per al turisme i alhora agradables per viure-hi.
Justificació	Perquè Andorra disposi d'uns paisatges tant rurals com urbans de qualitat, acollidors i agradables per viure-hi, és necessari que la planificació territorial ho tingui en compte. Per tant, la normativa de base de l'ordenació territorial ho ha de regular. És necessari, doncs, adaptar i actualitzar la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme, del 29 de desembre del 2000, modificada per la Llei 8/2006, del 21 de juny, de modificació de la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme, del 29 de desembre del 2000, i modificada per la Llei 6/2011, del 28 de juliol del 2011, per tal d'assolir els objectius 2 i 3 d'aquesta Estratègia.
Descripció	Actualment el Ministeri d'Economia i Territori està treballant en la modificació d'aquesta Llei. Caldria crear una comissió mixta amb tots els agents implicats en l'urbanisme, l'agricultura, el medi ambient i el paisatge, el patrimoni cultural i el turisme, per tal de treballar en la modificació de la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme, a fi de permetre: - Introduir el paisatge en la planificació urbanística dels territoris comunals i en la planificació sectorial nacional, per a un desenvolupament urbanístic integrat, raonable i respectuós dels altres elements del territori. - Introduir la definició dels paisatges rurals en la normativa, per tal que siguin considerats com a tals, i així poder assegurar-ne una gestió adequada. - Regular i limitar el creixement de les grans instal·lacions turístiques de lleure, per evitar així que creixin en detriment dels espais rurals i per afavorir que les seves infraestructures d'accés s'integrin en els paisatges rurals.
Agents implicats	El Govern amb els departaments implicats (Urbanisme i Sostenibilitat, Medi Ambient, Patrimoni Natural, Agricultura, Patrimoni Cultural, Turisme), la comissió tècnica d'urbanisme, els comuns, els arquitectes paisatgistes i el Col·legi d'Arquitectes, per a la redacció. El Consell General, per a l'aprovació.
Observacions	Cal coordinar aquesta acció amb una reflexió important i bàsica sobre quin model de creixement econòmic i urbanístic cal seguir a Andorra, i que aquest model permeti el desenvolupament sostenible del país a llarg termini. És lògic, igualment, de coordinar aquesta acció amb dues altres accions de tipus legislatiu que tenen efecte sobre el territori i la seva planificació, com l'aprovació de la Llei de conservació de la natura i la normativa sobre el paisatge.
Calendari	2012.

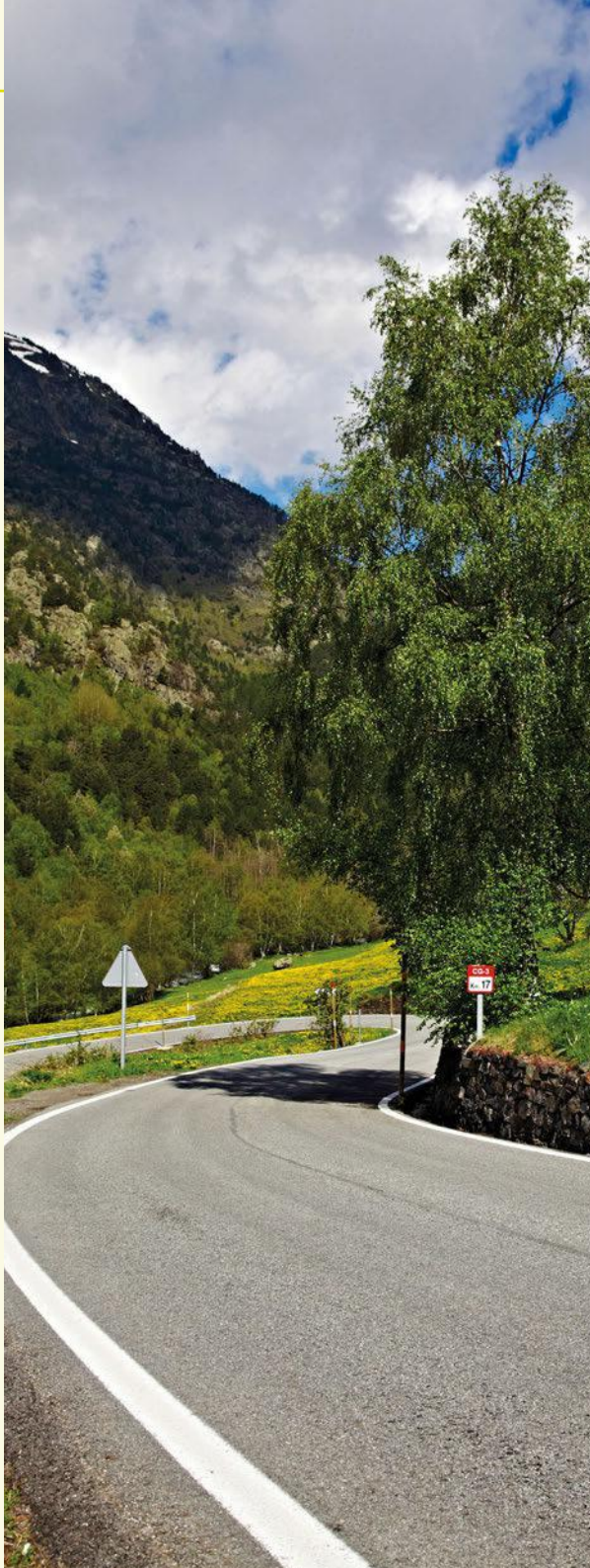
ACCIÓ 3.2. MANTENIR I RESTAURAR ELS BOSCOS DE RIBERA, CREANT ON SIGUI POSSIBLE UNA XARXA DE VIES VERDES APROFITANT ELS MARGES DELS RIUS

Objectius vinculats	2. Uns paisatges rurals revalorats o potenciats 3. Uns paisatges urbans de qualitat, ben delimitats, acollidors per al turisme i alhora agradables per viure-hi
Justificació	Els boscos de ribera són importants elements del paisatge que acompanyen els cursos d'aigua i fan part del seu ecosistema. Malauradament, amb la creixent urbanització els boscos de ribera van desapareixent a les valls principals i a les parts baixes dels seus afluents ja que sovint es troben al lloc on es construeixen les canalitzacions per protegir els terrenys contra el risc d'inundació. D'altra banda els boscos dels cursos secundaris estan en alguns casos en estat d'abandó i poden produir un perill en cas d'avingudes. Actualment la vegetació de ribera ocupa unes 300 ha, és a dir, un 0,6% de la superfície del país. És important mantenir les franges restants en bon estat ja que són espais essencials des del punt de vista ecològic i paisatgístic i tenen un valor considerable per al gaudi del paisatge i de la natura.
Descripció	El manteniment i la restauració dels boscos de ribera han de consistir a efectuar accions periòdiques encaminades a millorar l'estructura i la composició de la vegetació dels marges dels rius, eliminant els individus malalts o morts que podrien causar greuges en cas d'avingudes, eliminant les plantes al·lòctones (<i>Buddleja davidii</i>) i potenciant els arbres de ribera més idonis i en millor estat. Per regenerar els boscos molt malmesos la utilització d'esqueixos i estakes de vegetació de ribera de zones properes és la millor solució per garantir el manteniment de les espècies i comunitats de ribera autòctones. Així, a les zones que es desbrossin es podria recollir el material apte per a les repoblacions o restauracions de les zones més degradades. Els trams més urbans o interurbans podrien ser condicionats com a passeig, com s'ha fet al camí ral entre Escaldes-Engordany i la Massana. És necessari establir un pla plurianual de manteniment, prioritzant els trams que més atenció requereixin, per tal de garantir una dotació pressupostària suficient i raonable. Aquest pla s'ha d'anar actualitzant cada cinc anys d'acord amb una diagnosi de l'estat dels boscos de ribera a escala nacional. La darrera data del 2010-2011.
Agents implicats	Govern (Departament de Patrimoni Natural, Departament de Medi Ambient) i comuns.
Calendari	Segon trimestre del 2012, 2013, 2014, 2015.

OBJECTIU ESTRATÈGIC 4: UNES CARRETERES MÉS RESPECTUOSES PEL QUE FA A LA MORFOLOGIA I MÉS INTEGRADES EN EL PAISATGE

Les carreteres són les principals vies d'accés i el lloc de primera aproximació als diversos paisatges d'Andorra. Per això, aquestes infraestructures han de respectar i potenciar l'harmonia dels paisatges. Aquest objectiu es pot desglossar en els cinc apartats següents:

- 4.a. Reduir al màxim els impactes visuals, sonors i ambientals en general de les vies de comunicació.
- 4.b. Crear o mantenir una xarxa de camins discreta, i garantir que l'accés als espais naturals sigui respectuós.
- 4.c. Reduir o limitar l'eixamplament de determinades carreteres i pistes.
- 4.d. Millorar la qualitat paisatgística de les carreteres urbanes i interurbanes, tant a les carreteres generals com a les secundàries.
- 4.e. Aprofitar la xarxa viària com a recurs educatiu i turístic de descoberta i sensibilització envers el paisatge.

ACCIÓ 4.1. ESTABLIR LES EINES NECESSÀRIES PER GARANTIR LA INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DE LES CARRETERES

Objectius vinculats	4. Unes carreteres més respectuoses pel que fa a la morfologia i més integrades en el paisatge
Justificació	Es constata que actualment les carreteres que es realitzen al país creen un impacte visual notable i ruptures i cicatrius en el paisatge que travessen. Aquest fet és accentuat per la topografia del país i les dimensions de les carreteres, a vegades considerables. Igualment la diversitat de solucions constructives i de sosteniment dels terrenys adoptades fan que no hi hagi una unitat al país. Algunes d'aquestes solucions consisteixen en construir murs de formigó o de maçoneria de grans dimensions provoquen una contraposició molt dura amb el seu entorn.
Descripció	Cal establir una sèrie d'eines que a mitjà i llarg termini permetin de garantir la integració paisatgística de les carreteres. Aquestes eines són les següents: - Un plec de prescripcions tècniques relatives al disseny constructiu de les carreteres per integrar-les al paisatge que inclogui també les espècies i les densitats utilitzables en els marges de les carreteres i les rotondes, i que prioritzi la utilització de les espècies autòctones. - Un catàleg de solucions de disseny constructiu de les carreteres (traçats, murs, moviments de terres, talussos, apantallaments, falsos túnels...), en funció dels paisatges que travessin, per garantir-ne la integració en el paisatge.
Agents implicats	Govern (departaments d'Ordenament Territorial i de Medi Ambient), arquitectes paisatgistes, col·legis d'enginyers i arquitectes.
Observacions	El Ministeri d'Economia i Territori està treballant actualment en la modificació del Pla sectorial d'infraestructures viàries.
Calendari	Segon trimestre del 2014.

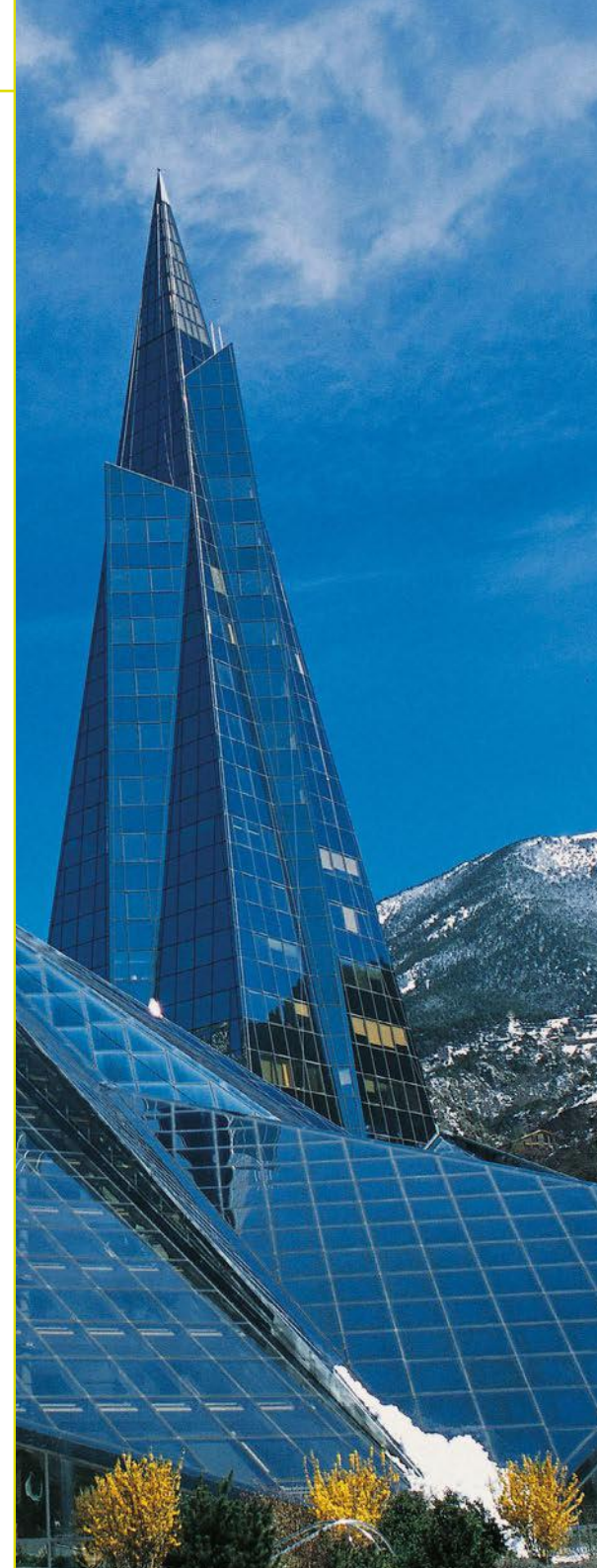
ACCIÓ 4.2. ESTUDIAR I ESTABLIR MESURES ALTERNATIVES AL TRACTAMENT HIVERNAL AMB SAL DE LES CARRETERES

Objectius vinculats	4. Unes carreteres més respectuoses pel que fa a la morfologia i més integrades en el paisatge.
Justificació	En un país on les precipitacions hivernals en forma de neu són abundants, cal fer algun tipus de tractament per combatre el problema de l'acumulació de neu i la formació de gel en carreteres i en nuclis urbans. Tradicionalment el sistema més emprat ha estat l'estesa sobre el ferm de sal comuna o de salmorra. Tot i ser una alternativa econòmica i efectiva, té conseqüències negatives sobre el medi ambient, ja que el residu salí es manté a la zona de deposició (i afecta la flora pròxima) o és arrossegat per la pluja fins als cursos fluvials. Aquest problema s'agreuja quan la neu enretirada i barrejada amb sal no és gestionada com a residu i és acumulada en grans quantitats en voravies, aparcaments, camps, marges dels rius, etc. Es manté a la zona fins que es desfà, amb les conseqüències que pot tenir sobre la qualitat del medi, i de retruc sobre el paisatge.
Descripció	Elaborar un estudi de les alternatives existents al tractament amb sal comuna per fondre la neu i el gel dels carrers i les carreteres, i veure els avantatges i els inconvenients de cada opció. Establir i implantar la millor opció tecnicoeconòmica per al país.
Agents implicats	Govern (Departament de Mobilitat i Explotació de Carreteres, Departament de Medi Ambient) i comuns.
Calendari	Any 2014.

OBJECTIU ESTRATÈGIC 5: UNES INSTAL·LACIONS TURÍSTIQUES I DE LLEURE DE QUALITAT, I RESPECTUOSES AMB ELS PAISATGES QUE LES ENVOLTEN

La gran majoria de persones que viuen a Andorra i els turistes fan servir les instal·lacions turístiques i de lleure; per tant, la qualitat del seu paisatge conforma una part important de la percepció de la qualitat del país. Els quatre apartats que desenvolupen aquest objectiu són els següents:

- 5.a. Potenciar solucions d'accessibilitat amb un disseny i una integració acurats.
- 5.b. Millorar el paisatge de les zones de lleure i de les instal·lacions annexes.
- 5.c. Potenciar algunes infraestructures del turisme de neu per a altres tipus de turisme, per evitar la duplicitat d'infraestructures i desestacionalitzar l'oferta turística.
- 5.d. Evitar la duplicitat d'infraestructures turístiques i de lleure singulars.

ACCIÓ 5.1. MINIMITZAR ELS IMPACTES PAISATGÍSTICS DE LES GRANS INSTAL·LACIONS TURÍSTIQUES I DE LLEURE

Objectius vinculats	5. Unes instal·lacions turístiques i de lleure de qualitat i respectuoses amb els paisatges que les envolten.
Justificació	Els paisatges de les instal·lacions turístiques i de lleure presenten una imatge de natura modificada per l'home que caldria millorar integrant millor les pistes i els talussos i cuidant la imatge de les edificacions i les infraestructures associades. Cal millorar també la neteja i l'endreçament de l'entorn per permetre que la desestacionalització de les activitats es faci sempre en un entorn de qualitat.
Descripció	La minimització dels impactes paisatgístics existents a les instal·lacions turístiques i de lleure es pot aconseguir mitjançant: - L'elaboració d'una guia de bones pràctiques per promoure: a) La integració cromàtica i paisatgística de les instal·lacions futures i existents (material, colors...). b) L'harmonització de volums, materials constructius, cromatisme i estils d'edificis. c) La creació d'accessos amb poc impacte ambiental i paisatgístic i la minimització dels efectes dels accessos existents. - L'optimització de la gestió ambiental, destacant l'important paper dels usuaris (respecte a la natura amb campanyes de conscienciació: recollida selectiva de residus, respecte a la fauna salvatge...).
Agents implicats	Govern, comuns, estacions d'esquí, arquitectes paisatgistes.
Calendari	Primer trimestre del 2012 fins a finals del primer trimestre del 2013.

OBJECTIU ESTRATÈGIC 6: UN TURISME DIVERSIFICAT QUE CONEGUI ELS PAISATGES I ELS SEUS VALORS I QUE ELS RESPECTI

El paisatge, com a recurs visual i escènic, és la base de la creixent demanda social d'activitats recreatives i turístiques, de manera que el paisatge esdevé alhora un espectacle visual i un escenari d'activitats diversificades. Creix la terciarització del paisatge, és a dir, el seu consum turístic. Els cinc apartats que deriven d'aquest objectiu són:

- 6.a. Millorar i ampliar l'oferta turística lligada amb el paisatge.
- 6.b. Organitzar les activitats relacionades amb el turisme de lleure i aventura amb respecte vers el paisatge.
- 6.c. Mantenir l'atractiu del turisme comercial.
- 6.d. Potenciar el turisme cultural, en totes les modalitats possibles.
- 6.e. Identificar i tractar els punts amb impactes paisatgístics negatius més importants.

ACCIÓ 6.1. ESTABLIR UNA DIAGNOSI I UNES PROPOSTES D'ADEQUACIÓ DE LA XARXA DE REFUGIS PER FOMENTAR EL SENDERISME DE MUNTANYA

Objectius vinculats	6. Un turisme diversificat que conegui els paisatges i els seus valors i que els respecti.
Justificació	És necessari oferir a la població i al turista una nova manera de conèixer i estimar els paisatges de l'Alta muntanya. Per això es creu convenient elaborar un nou producte turístic sostenible relacionat amb la muntanya i el paisatge, per tal de diversificar l'oferta turística del país oferint un producte fora de la temporada d'hivern que fomenti el coneixement i l'estima dels paisatges naturals.
Descripció	Actualment hi ha 26 refugis, dels quals 2 són guardats (Comapedrosa i Juclà) i 2 estan en curs d'adequació per poder-ho ser (Sorteny i Madriu). Es tracta de crear un producte turístic basat en el senderisme (principalment el GR País, que permet fer tota la volta a Andorra, però també potenciant els altres GR existents) i l'ús dels refugis guardats. Conjuntament amb el Ministeri de Cultura i els comuns, es vol complementar els GR amb una oferta temàtica: els orris de muntanya.
Agents implicats	El Govern (departaments de Patrimoni Natural i Ordenament) per a l'adequació dels refugis i els comuns pel fet que tenen cedida la guàrdia dels refugis, Andorra Turisme, FAM.
Observacions	Actualment els refugis guardats tenen un guarda durant l'estiu i s'hauria d'estudiar la possibilitat d'ampliar aquest període.
Calendari	- 2011-2013: projecte i obres de l'adequació del refugi guardat de Sorteny. - 2012-2014: projecte i construcció del refugi guardat del Madriu. - 2012-2015: rutes temàtiques dels orris.

ACCIÓ 6.2. ESTABLIR UN SEGELL DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

Objectius vinculats	6. Un turisme diversificat que conegui els paisatges i els seus valors i que els respecti.
Justificació	Per conscienciar de manera més àmplia possible el conjunt de la població sobre la importància del paisatge, tant la població resident com els visitants, la creació d'un segell de qualitat paisatgística és molt interessant.
Descripció	Els segells de qualitat es creen per recompensar els agents que respecten certes normes que es volen potenciar i d'aquesta manera indicar-ho al consumidor. Avui en dia hi ha una gran diversitat de certificacions tant per a instal·lacions turístiques com per a destinacions. El Ministeri de Turisme i Medi Ambient ha encomanat un estudi sobre els segells que hi ha actualment i que puguin ser interessants per a Andorra. Destaca el Biosphere Responsible Tourism, que es pot aplicar tant a destinacions com a instal·lacions turístiques. La certificació Biosphere està promoguda per l'Institut de Turisme Responsable (ITR), organisme independent sorgit després de la celebració de la Conferència mundial de turisme sostenible l'any 1995. L'ITR està vinculat a la Unesco i a l'OMT, i és membre del Consell Mundial de Turisme Sostenible. Per accedir a aquesta certificació Andorra hauria de definir una política del paisatge i establir criteris d'integració paisatgística d'edificis i infraestructures per minimitzar l'impacte sobre l'entorn natural. També hauria de considerar criteris d'integració paisatgística en la selecció d'elements de senyalització i mobiliari d'àrees naturals o naturalitzades. Andorra podria ser el primer país Biosphere a escala mundial.
Agents implicats	Diversos departaments del Govern (Urbanisme, Medi Ambient, Patrimoni Natural, Habitatge, Indústria), els comuns, associacions d'hotelers, col·legi d'arquitectes, i arquitectes paisatgistes.
Observacions	Es pot preveure la possibilitat d'ampliar els sectors d'aplicació del segell.
Calendari	2013

ACCIÓ 6.3. CONTINUAR UTILITZANT EL PAISATGE PER A LA PROMOCIÓ TURÍSTICA DEL PAÍS

Objectius vinculats	6. Un turisme diversificat que conegui els paisatges i els seus valors i que els respecti.
Justificació	El paisatge ja forma part actualment del reclam turístic d'Andorra. Es tracta d'organitzar-lo de manera que arribi a ser un producte ampliat i perfectament elaborat. L'exploració dels paisatges andorrans permet desenvolupar el turisme en les temporades més fluïxes com ara la primavera i la tardor. Les accions ja realitzades per Andorra Turisme són les següents: - Itineraris ecoturístics amb els comuns. - Xarxa de miradors d'interès ecoturístic (natura en ruta). - Senderisme (publicació de la guia <i>Camins d'Andorra</i>). - Altres itineraris transfronterers com <i>Fem de la frontera un camí cap a la formació i El camí</i>.
Descripció	Es tracta de continuar aquestes accions amb altres, com ara: - Establir una eina de promoció dels circuits paisatgístics per carretera (guies, Internet...). - Aprofitar els llocs turístics (hotels, restaurants, aparcaments...) per donar informació sobre el valor la diversitat del paisatge i els recursos naturals i patrimonials. - Crear instruments de promoció de les activitats organitzades al voltant del paisatge. - Estudiar quins recursos naturals poden esdevenir productes turístics (observació de les allaus, observació d'ocells i papallones, flors, interpretació del paisatge...) i estudiar els mecanismes de gestió i vigilància dels efectes d'aquestes activitats sobre l'entorn. - Promoure el turisme de contemplació, de meditació (com el benestar integral) i alternatiu...
Agents implicats	Departaments del Govern (Medi Ambient, Patrimoni Natural, Patrimoni Cultural, Turisme, Ordenament...), comuns, agents turístics i arquitectes paisatgistes.
Observacions	El Departament de Turisme està treballant en l'estratègia turística per als propers 3-4 anys i en el pla d'accions per al 2012. El Departament de Turisme té previst crear un grup de treball transversal per desenvolupar el turisme de natura i de muntanya, sobretot a l'estiu.
Calendari	Del 2012 al 2015.

OBJECTIU ESTRATÈGIC 7: UNA POBLACIÓ QUE CONEIX I ESTIMA TOTS ELS PAISATGES D'ANDORRA

L'Estratègia no pot prosperar sense un coneixement i una sensibilitat envers el paisatge superior a la que hi ha actualment tant per part de la societat andorrana, com de tots els poders públics. Els cinc apartats que desenvolupen aquest objectiu són els següents:

- 7.a. Uns poders públics que s'impliquin en l'execució de les accions de l'Estratègia nacional del paisatge.
- 7.b. Una societat civil informada i sensibilitzada sobre el paisatge i la seva evolució, com a resultat de diverses formes de vida.
- 7.c. Una societat civil compromesa amb la conservació i la valoració del paisatge, implicada en l'execució de les accions que li corresponen.
- 7.d. Uns programes educatius que difonguin el coneixement i l'estima dels paisatges andorrans i la seva evolució com a resultat de diverses formes de vida.
- 7.e. Unes activitats artístiques que fomentin la sensibilització social envers el paisatge.

ACCIÓ 7.1. APROVACIÓ DE LES ACCIONS DE L'ESTRATÈGIA NACIONAL DEL PAISATGE (ENPA) PER PART DEL GOVERN

Objectius vinculats	7. Una població que coneix i estima tots els paisatges d'Andorra.
Justificació	El 23 de març del 2011 Andorra va signar el Conveni europeu del paisatge, el 16 de novembre del 2011 el Govern en va aprovar la ratificació i el 29 de desembre del 2011 el Consell General també en va aprovar la ratificació. L'Estratègia nacional del paisatge, aprovada el 27 d'abril del 2011, és l'instrument d'aplicació del Conveni. L'Estratègia defineix 7 objectius de qualitat paisatgística que es poden atènyer mitjançant un seguit d'accions que, un cop aprovades pel Govern, es podran dur a terme seguint la planificació proposada.
Descripció	Les propostes d'accions van ser consensuades i prioritzades durant el Fòrum de l'estratègia nacional del paisatge. Aquestes accions es presentaran al Govern perquè les aprovi juntament amb el calendari 2012-2015 de les accions que s'han de dur a terme en aquesta legislatura.
Agents implicats	Govern (Departament de Medi Ambient).
Calendari	Primer semestre del 2012.

ACCIÓ 7.2. ADHESIÓ DELS COMUNS A L'ESTRATÈGIA NACIONAL DEL PAISATGE I PARTICIPACIÓ EN LA IMPLEMENTACIÓ DE LES ACCIONS

Objectius vinculats	7. Una població que coneix i estima tots els paisatges d'Andorra.
Justificació	L'Estratègia nacional del paisatge d'Andorra és un document que marca la línia a seguir fins al 2020 per tal que es dugui a terme una gestió racional dels paisatges amb uns objectius de qualitat paisatgística. Per això consta d'un marc general i conceptual i d'un conjunt d'accions que han de permetre tirar endavant una política del paisatge. En la definició dels objectius de qualitat paisatgística i de les accions també hi van participar els tècnics i alguns consellers dels comuns. Per poder desenvolupar el conjunt de les accions definides en l'ENPA cal que l'Estratègia sigui aprovada pel Govern. En paral·lel és necessari que els comuns també s'adhereixin a aquest document, ja que part de les accions que hi estan definides són de competència compartida entre el Govern i els comuns o directament competència dels comuns.
Descripció	Cal estudiar de quina manera els comuns poden adherir-se a l'ENPA. Podria ser mitjançant la signatura d'una carta (com les <i>chartes du paysage</i>, o les cartes de paisatge de Catalunya) o un conveni. És necessari presentar l'Estratègia del paisatge als cònsols i proposar-los l'adhesió.
Agents implicats	Tots els comuns i el Govern.
Calendari	Anys 2012-2013.

ACCIÓ 7.3. PROMOURE L'ADHESIÓ DELS AGENTS IMPLICATS DELS SECTORS ECONÒMICS I DE LA SOCIETAT CIVIL A L'ESTRATÈGIA NACIONAL DEL PAISATGE

Objectius vinculats	7. Una població que coneix i estima tots els paisatges d'Andorra.
Justificació	L'Estratègia nacional del paisatge, elaborada mitjançant un procés participatiu d'envergadura (el Fòrum de l'Estratègia nacional del paisatge, el desembre del 2010) en què han participat representants de gairebé totes les entitats socials i econòmiques del país i de les administracions locals i nacional, va ser un pas endavant molt important de cara a la protecció, la gestió i la millora dels paisatges. No obstant això, els agents implicats són nombrosos com es pot observar en les fitxes descriptives del conjunt d'accions definides, i cal un compromís de tots per assolir aquestes accions.
Descripció	Un cop l'Estratègia estigui aprovada pel Govern i pels comuns, caldrà fer-ne diversos actes de presentació a tots els agents implicats dels sectors econòmics, tècnics i socials en què es destaquï la importància de la col·laboració d'aquestes entitats i l'interès que té per al país. Així mateix, caldrà valorar la idoneïtat de proposar la signatura d'un document de col·laboració.
Agents implicats	Govern, estacions d'esquí, comuns, FEDA, Associació de Pagesos i Ramaders, associacions de comerciants, entitats relacionades amb el turisme, Cambra de Comerç i Indústria, Andorra Turisme, hotelers i restauradors, col·legis d'arquitectes i enginyers, constructors, propietaris, ONG...
Calendari	Anys 2012-2014.

ACCIÓ 7.4. FORMAR ELS TÈCNICS I PROFESSIONALS QUE INTERVENEN EN LA GESTIÓ, LA MODIFICACIÓ, LA RESTAURACIÓ I LA PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE

Objectius vinculats	7. Una població que coneix i estima tots els paisatges d'Andorra.
Justificació	L'actual desenvolupament territorial crea la necessitat de formar professionals amb els coneixements, les habilitats i les aptituds per planificar, dissenyar i conservar els valors naturals i culturals del paisatge, que permetin un desenvolupament harmònic i coherent del territori.
Descripció	El Departament de Medi Ambient ja ha organitzat dos seminaris i un postgrau sobre paisatge i territori. Aquesta acció es pot desenvolupar a través de jornades tècniques, o seminaris, per aportar coneixements suplementaris als tècnics.
Agents implicats	Govern (departaments de Medi Ambient i Patrimoni Natural), col·legis d'enginyers i d'arquitectes, arquitectes paisatgistes, enginyeries ambientals, Universitat d'Andorra.
Calendari	Un seminari o jornades el darrer trimestre del 2012, un seminari o jornades el darrer trimestre del 2014.

ACCIÓ 7.5. MILLORAR ELS PROGRAMES EDUCATIUS ESCOLARS PER FOMENTAR EL CONEIXEMENT I L'ESTIMA DEL PAISATGE D'ANDORRA BASATS EN EL CONTACTE DIRECTE AMB EL PAISATGE I LES VIVÈNCIES

Objectius vinculats	7. Una població que coneix i estima tots els paisatges d'Andorra.
Justificació	Per conservar uns paisatges diversificats i de qualitat, és necessari que es promoguin mitjançant l'escola, integrant eines i programes educatius que fomentin el coneixement i l'estima del paisatge basats en la interacció directa entre els escolars i el paisatge.
Descripció	Per fomentar el coneixement i l'estima del paisatge d'Andorra, es poden completar els programes educatius integrant en els continguts curriculars eines i programes educatius sobre el paisatge. Aquests programes també han de preveure sortides fora de l'aula per impulsar la descoberta i la vivència, i l'estudi del medi i dels paisatges. En paral·lel, el Departament de Medi Ambient, mitjançant el Centre Andorra Sostenible, ha desenvolupat una exposició i un taller sobre paisatge que s'ofereixen als escolars. Durant el 2012 es preveu desenvolupar les accions del Centre Andorra Sostenible del segon trimestre sobre el paisatge: sortides familiars, concurs de fotos...
Agents implicats	Govern (Ministeri d'Educació, amb la col·laboració dels departaments de Patrimoni Natural i Medi Ambient), Centre Andorra Sostenible.
Calendari	Continuat.

NATIONAL LANDSCAPE STRATEGY

ACTIONS FOR THE PERIOD 2012-2015

ACTIONS FOR THE PERIOD 2012-2015

The work carried out at the national landscape strategy forum and its subsequent analysis have allowed 99 initial actions to be formulated in a series of 50 actions ordered into nine areas (regulatory, educational, technical, etc.) according to their urgency and importance.

The 21 most important actions for the period 2012-2015 have been chosen and programmed.

Out of these 21 actions, there are five transversal ones that correspond to the series of 7 landscape quality objectives. The first three (inventory of landscape black spots, creation of the National Landscape Commission and the creation of landscape regulations) are the starting point for this period 2012-2015.

Each action has been detailed in a standardized file which specifies the objectives linked to the action, its justification, its description, the calendar to develop it as well as some complementary observations. The files are the base for monitoring each action.

With the ratification of the actions for 2012-2015 and the coming into force of the European Landscape Convention on 1st July 2012, Andorra now has some real instruments that will allow it to apply an appropriate landscape policy.

THE 50 ACTIONS

Actions		Urgency	Importance	Objectives
1. Regulations				
1.1.	Amend the General Territory and Town Planning Law.	High	High	2, 3
1.2.	Draft a landscape law.	High/Low	High/Medium	1, 2, 3, 4
1.3.	Amend the regulations on the width of rivers and streams based on morphological criteria, and make it extensive by creating a protection zone for lakes and swamps.	Medium	High	1, 2, 3
1.4.	Amend the Law on tourist establishments to allow the category of classified rural accommodation.	Low	Low	2, 6
1.5.	Regulate the tourist guide profession to include nature and cultural guides.	Low	Low	1, 2, 6, 7
1.6.	Establish new acoustic regulations.	Low	Low	1, 2, 3, 4, 5
2. Education and awareness raising				
2.1.	Provide training for the technicians and professionals who intervene in the management, modification, restoration and planning of the landscape.	High	High	1 a 7
2.2.	Improve the school educational programmes to promote knowledge and a love of the landscape of Andorra based on direct contact with the landscape and on experiences.	Medium	High	7
2.3.	Establish a communication programme to promote an awareness among adults of the richness and importance of the landscape.	Low	Medium/Low	7
2.4.	Strengthen voluntary initiatives similar to the Fem Net initiative.	Low	Low	1 a 7
3. Technical instruments				
3.1.	Establish the tools necessary to guarantee the integration of the landscape into the road network.	High	High	4
3.2.	Minimize the landscape impact of the major tourist and leisure installations.	Medium	High/Medium	5
3.3.	Reduce the landscape impact of accesses and roads.	Medium	Medium/Low	4
3.4.	Establish a label for landscape quality.	Low	Low	6, 7
3.5.	Establish a diagnosis and proposals to adapt the network of mountain shelters in order to promote high mountain trekking.	Low	Low	1, 6, 7
4. Studies and research				
4.1.	Study alternative measures to treating roads with salt in winter.	Low	High	1, 2, 3

Actions		Urgency	Importance	Objectives
4.2.	Monitor the evaluations that the local population and tourists make of the landscape and its attractiveness.	Low	Low	6, 7
5. Creation of bodies				
5.1.	Create a national landscape observatory.	High	High	7
5.2.	Create a municipal body to manage a land bank (fields and vegetable gardens) so that owners can transfer the use of these to other people.	Medium	Low	1, 2, 7
5.3.	Promote the creation of an inter-municipality body for the sustainable management of forests, whose tasks include strengthening silvopastoral landscapes among other things.	Low	Medium	1, 2, 7
5.4.	Create a national body to manage the water cycle.	Low	Low	1, 2, 3, 7
6. Management instruments				
6.1.	Conserve and manage effectively landscapes that are typical of reduced areas (wildflower meadows at the bottoms of the valleys, vegetable gardens, singular woodlands...).	High	High	1, 2
6.2.	Promote improvements in the landscape throughout the country by giving priority to roads and the most frequented areas, irrespective of whether they be natural or urban.	High/Low	High	1, 2, 3, 4, 5
6.3.	Maintain and restore woods on riverbanks, and wherever possible create a network of green routes making the most of the riversides.	High	Medium	1, 2, 3
6.4.	Adapt and apply the system of penalties for existing environmental regulations.	Medium	Medium	1, 5
6.5.	Promote awareness and integrated conservation of the immovable cultural heritage.	Medium/Low	Medium	1, 2, 6, 7
6.6.	Correct the landscape impacts of major tourist and leisure installations.	Low	High	5
6.7.	Develop the custody of the territory as a landscape management tool.	Low	Low	2, 7
6.8.	Identify nocturnal landscapes and provide them with value.	Low	Low	6, 7
7. Political instruments				
7.1.	Passing of the National Landscape Strategy (ENPA) by the Government.	High	High	7
7.2.	Adhesion of the municipalities (comuns) to the National Landscape Strategy and participation in the implementation of the actions.	High	High	7
7.3.	Encourage the agents involved in the economic sectors and the civil society to adhere to the National Landscape Strategy.	High	High	7
7.4.	Pass a law for a strategic environmental evaluation of plans and programmes and the environmental impact of projects.	High	High	1, 2, 3, 4, 5

Actions	Urgency	Importance	Objectives
7.5. Pass a law for the protection of nature and the landscape that establishes a system of protected and inter-connected spaces (on a national and cross-border scale) and which regulates the respectful access to the natural spaces.	High	High	1, 2, 4
7.6. Submit the National Sectorial Plan for road infrastructure to a strategic environmental evaluation and adapt it, if necessary, according to the impacts that it produces.	High	High	1, 2, 3, 4
7.7. Strengthen sustainable public transport to facilitate connectivity between mountain and commercial activities (especially during the high season) within the national territory.	High	High	1, 2, 3
7.8. Continue using the landscape for the touristic promotion of the country.	High/Low	High	1, 2, 3, 6
7.9. Promote a more systematic integration of incentives and economic instruments in the actions of this Strategy to make it more effective.	Medium	Medium	7
7.10. Reinforce the value of the National Landscape Strategy by adapting it to relevant international agreements.	Low	High	7
7.11. Coordinate the actions of the administrations for the maintenance and signposting of the entire network of roads and adapt street furniture.	Low	Low	1, 2, 3, 4, 6
7.12. Encourage alternative access of private vehicles to natural areas.	Low	Low	1, 2
8. Economic instruments			
8.1. Strengthen the use of renewable energies with less impact on the environment and the landscape.	High	High	1, 2, 3
8.2. Strengthen the agricultural sector as an essential part of the economic diversification of the country.	High/mitja	High	1, 2, 6
8.3. Strengthen local crafts linked to traditional values, providing them with an added value (wood, iron, food...).	Low	Low	2, 6
9. Planning instruments			
9.1. Review town planning by integrating the landscape dimension and considering its effects on the landscape and the territory.	High	High	2, 3
9.2. Establish a management plan for swamps and marshes.	High	High	1
9.3. Establish a national strategic plan for major leisure infrastructure.	Medium/Low	Medium	5
9.4. Establish a plan to improve and integrate existing and future industrial zones.	Low	Low	2, 3
9.5. Establish a plan that organizes signs.	Low	Low	4, 6
9.6. Establish a plan to reduce light pollution.	Low	Low	2, 4, (5)

CALENDAR FOR THE PERIOD 2012 – 2015

Actions		2011	2012				2013				2014				2015				
Transversal actions, objectives 1 to 7																			
AT.1	Promote improvements in the landscape throughout the country giving priority to roads and the most frequented natural and urban areas: 1. Establishing regular inventories of black spots with an impact on the environment and on the landscape 2. Establishing a regular action plan to eliminate black spots. 3. Carrying out the envisaged actions.		1	2	3	3	3	1	2	3	3	3	1	2	3	1	2	3	
AT.2	Create a national landscape commission.																		
AT.3	Draft regulations on the landscape.	Drafting				Approval by Government and passing by GC if applicable													
AT.4	Strengthen the use of renewable energies with the least impact on the environment and the landscape.	White paper																	
AT.5	Revise and pass the Law for the strategic environmental evaluation of plans and programmes and the environmental impact of projects.						Approval by Government and passing by GC												
Objective 1: Well conserved natural high mountain landscapes of quality																			
1.1	Draft and pass the Law for nature conservation.	Drafting				Approval by Government and passing by GC													
1.2	Establish a management plan for swamps.																		
Objective 2: Empowered and enhanced rural landscapes																			
2.1	Strengthen the agricultural sector as an essential part of the economic diversification of the country .																		

Actions		2011	2012	2013	2014	2015
Objective 3: Quality well-limited urban landscapes that are welcoming for tourism but also pleasant for those who live there.						
3.1	Amend the general Law on Territory and Town Planning.					
Objectives 2 and 3						
2.3.1	Maintain and restore riverside forests, creating a network of green routes wherever possible, taking advantage of the riverbanks.					
Objective 4: Roads that are more respectful of the morphology and more integrated into the landscape.						
4.1	Establish the tools necessary to guarantee the integration of roads into the landscape.					
4.2	Study and establish alternative measures to the use of salt to treat roads in winter.					
Objective 5: Quality tourist and leisure installations that respect the landscapes that surround them						
5.1	Minimize the landscape impact of major tourist and leisure installations.					
Objective 6: Diversified tourism that understands landscapes and their values and which respects them						
6.1	Establish a diagnosis and proposals to adapt the network of mountain shelters to encourage mountain trekking (1 adapt the Sorteny guarded shelter, 2 construction of the guarded shelter of Madriu).		1		2	
6.2	Establish a label of landscape quality.					
6.3	Continue using the landscape for the touristic promotion of the country.					
Objective 7: A population that knows and loves all the landscapes of Andorra						
7.1	Passing of the actions of the National Landscape Strategy (ENPA) by the Government.					
7.2	Adhesion of the comuns (municipalities) to the National Landscape Strategy and participation in the implementation of the actions.					
7.3	Promote the adhesion of involved agents from economic sectors and civil society in the National Landscape Strategy.					
7.4	Train the technicians and professionals who intervene in the management, modification, restoration and planning of the landscape.					
7.5	Improve the school educational programmes to foster a knowledge and love of the landscape of Andorra based on direct contact with the landscape and experiences.					

The background is a solid dark blue color. It features several abstract, flowing lines in lighter shades of blue and white. These lines sweep across the frame from the top left towards the bottom right, creating a sense of movement and depth. The lines vary in thickness and opacity, with some appearing as thin white outlines and others as thicker, semi-transparent blue bands.

STRATÉGIE NATIONALE DU PAYSAGE

ACTIONS POUR LA PÉRIODE 2012-2015

ACTIONS POUR LA PÉRIODE 2012-2015

Le travail de concertation effectué durant le Forum pour la Stratégie nationale du paysage et son analyse postérieure ont permis de reformuler les 99 actions obtenues initialement et d'arriver à un ensemble de 50 actions. Celles-ci ont été classées suivant neuf domaines (juridique, éducatif, technique, etc.) puis selon leur urgence et importance.

La majorité des actions les plus prioritaires ont été choisies et programmées pour la période 2012-2015.

Parmi ces 21 actions, il y en a cinq qui sont transversales et qui répondent à l'ensemble de 7 objectifs de qualité paysagère. Les trois premières (inventaire des points noirs paysagers, création de la Commission Nationale du Paysage et création d'une réglementation du paysage) sont le point de départ de cette période 2012-2015.

Chaque action a été détaillée sur une fiche standardisée spécifiant les objectifs liés à l'action, la justification, la description, le calendrier prévu pour la développer et des observations additionnelles. Ces fiches sont les documents de base pour le suivi de chaque action.

Avec l'approbation des actions pour les années 2012-2015 et l'entrée en vigueur de la Convention européenne du paysage le 1er juillet 2012, Andorre dispose de vrais instruments pour mettre en œuvre une politique de paysage réussie.

LES 50 ACTIONS

Actions		Urgence	Importance	Objectifs
1. Juridiques				
1.1.	Modifier la Loi générale d'aménagement du territoire et urbanisme.	Haute	Haute	2, 3
1.2.	Préparer une loi sur le paysage.	Haute/Basse	Haute/Moy.	1, 2, 3, 4
1.3.	Modifier la réglementation concernant la largeur des cours d'eau à partir de critères morphologiques, et l'élargir en créant une zone de protection pour les lacs et les zones humides.	Moyenne	Haute	1, 2, 3
1.4.	Modifier la Loi des établissements touristiques afin de permettre la catégorie d'hébergement rural classé.	Basse	Basse	2, 6
1.5.	Réglementer la profession de guide touristique, y compris celle de guide de nature et de guide culturel.	Basse	Basse	1, 2, 6, 7
1.6.	Mettre en place un nouveau règlement acoustique.	Basse	Basse	1, 2, 3, 4, 5
2. Educatives et de prise de conscience				
2.1.	Former des techniciens et des professionnels impliqués dans la gestion, la modification, la restauration et l'aménagement du paysage.	Haute	Haute	1 a 7
2.2.	Améliorer les programmes scolaires pour promouvoir la connaissance et l'appréciation du paysage d'Andorre, fondés sur le contact direct avec le paysage et le vécu.	Moyenne	Haute	7
2.3.	Établir un programme de communication afin de promouvoir la sensibilisation des adultes sur la richesse et l'importance du paysage.	Basse	Moy./Basse	7
2.4.	Promouvoir les initiatives de volontariat du type « Fem Net » (Clean Up Day).	Basse	Basse	1 a 7
3. Instruments techniques				
3.1.	Mettre en place les outils nécessaires pour assurer l'intégration paysagère des routes.	Haute	Haute	4
3.2.	Réduire au minimum les impacts sur le paysage des grandes installations touristiques et de loisirs.	Moyenne	Haute/Moy.	5
3.3.	Réduire l'impact paysager des accès et des routes.	Moyenne	Moy./Basse	4
3.4.	Mettre en place un label de qualité paysagère.	Basse	Basse	6, 7
3.5.	Établir un diagnostic et des propositions d'aménagement du réseau de refuges de montagne pour promouvoir la randonnée.	Basse	Basse	1, 6, 7

Actions	Urgence	Importance	Objectifs
4. Etudes et recherche			
4.1. Étudier des mesures alternatives au salage hivernal des routes.	Basse	Haute	1, 2, 3
4.2. Suivre l'évaluation, par la population du pays et par les touristes, du paysage et de son charme.	Basse	Basse	6, 7
5. Création d'organisations			
5.1. Créer un observatoire national du paysage.	Haute	Haute	7
5.2. Créer une organisation communale de gestion d'un ensemble de terrains (champs et potagers) afin que les propriétaires puissent transférer leur utilisation à d'autres personnes.	Moyenne	Basse	1, 2, 7
5.3. Promouvoir la création d'une organisation intercommunale de gestion durable des forêts qui, entre autres, renforce les paysages sylvo-pastoraux.	Basse	Moyenne	1, 2, 7
5.4. Créer une organisation nationale de gestion du cycle de l'eau.	Basse	Basse	1, 2, 3, 7
6. Outils de gestion			
6.1. Conserver et gérer efficacement les paysages caractéristiques de surfaces réduites (prairies à foin du fond de la vallée, potagers, bosquets singuliers...).	Haute	Haute	1, 2
6.2. Favoriser l'amélioration du paysage dans l'ensemble du pays en donnant la priorité aux routes et aux zones les plus fréquentées, qu'elles soient naturelles ou urbaines.	Haute/Basse	Haute	1, 2, 3, 4, 5
6.3. Maintenir et restaurer les boisements des berges des cours d'eau, en créant, si possible, un réseau de voies vertes sur les berges.	Haute	Moyenne	1, 2, 3
6.4. Adapter et appliquer le régime de sanctions de la réglementation environnementale en vigueur.	Moyenne	Moyenne	1, 5
6.5. Promouvoir la connaissance et la conservation intégrée du patrimoine culturel immeuble.	Moy./Basse	Moyenne	1, 2, 6, 7
6.6. Corriger les impacts sur le paysage des grandes installations touristiques et de loisirs.	Basse	Haute	5
6.7. Développer l'intendance du territoire en tant qu'outil de gestion du paysage.	Basse	Basse	2, 7
6.8. Identifier et valoriser les paysages nocturnes.	Basse	Basse	6, 7
7. Outils politiques			
7.1. Approbation de la Stratégie nationale du paysage (ENPA) par le Gouvernement.	Haute	Haute	7

Actions		Urgence	Importance	Objectifs
7.2.	Adhésion des comuns (mairies) à la Stratégie nationale du paysage et participation dans la mise en œuvre des actions.	Haute	Haute	7
7.3.	Promouvoir l'adhésion à la Stratégie nationale du paysage des agents des secteurs économiques impliqués et de la société civile.	Haute	Haute	7
7.4.	Adopter une loi d'évaluation environnementale stratégique des plans et programmes et de l'impact environnemental des projets.	Haute	Haute	1, 2, 3, 4, 5
7.5.	Adopter une loi de protection de la nature et du paysage qui établisse un système d'espaces protégés et interconnectés (à échelle nationale et transfrontalière) et réglementant l'accès respectueux aux espaces naturels.	Haute	Haute	1, 2, 4
7.6.	Soumettre le Plan national sectoriel d'infrastructures routières à une évaluation environnementale stratégique et l'adapter, si nécessaire, en fonction des impacts provoqués.	Haute	Haute	1, 2, 3, 4
7.7.	Promouvoir le transport public durable pour faciliter la connexion entre les activités de montagne et les commerciales (surtout en haute saison) au niveau national.	Haute	Haute	1, 2, 3
7.8.	Continuer à utiliser le paysage pour promouvoir le tourisme dans le pays.	Haute/Basse	Haute	1, 2, 3, 6
7.9.	Promouvoir une intégration plus systématique des incitations et des outils économiques dans les actions de cette Stratégie pour en améliorer l'efficacité.	Moyenne	Moyenne	7
7.10.	Renforcer la valeur de la Stratégie nationale du paysage, en adhérant aux conventions internationales pertinentes.	Basse	Haute	7
7.11.	Coordonner les actions des administrations pour l'entretien et la signalisation de tout le réseau de sentiers et harmoniser le mobilier urbain.	Basse	Basse	1, 2, 3, 4, 6
7.12.	Promouvoir l'accès alterné aux véhicules privés dans les zones naturelles.	Basse	Basse	1, 2
8. Outils économiques				
8.1.	Promouvoir l'utilisation des énergies renouvelables, avec un moindre impact sur l'environnement et le paysage.	Haute	Haute	1, 2, 3
8.2.	Renforcer le secteur agricole comme un élément clé de diversification économique du pays.	Haute/mitja	Haute	1, 2, 6
8.3.	Promouvoir l'artisanat local lié aux valeurs traditionnelles et lui donner une valeur ajoutée (bois, fer, nourriture...).	Basse	Basse	2, 6

Actions		Urgence	Importance	Objectifs
9. Outils de planification				
9.1.	Réviser les plans d'urbanisme en y intégrant la dimension du paysage et en considérant leurs effets sur le paysage et le territoire.	Haute	Haute	2, 3
9.2.	Mettre en place un plan de gestion pour les tourbières de montagne.	Haute	Haute	1
9.3.	Mettre en place un plan stratégique national pour les grandes infrastructures de loisirs.	Moy./Basse	Moyenne	5
9.4.	Établir un plan pour améliorer et intégrer les zones industrielles actuelles et futures.	Basse	Basse	2, 3
9.5.	Établir un plan pour ordonner la signalisation.	Basse	Basse	4, 6
9.6.	Établir un plan pour réduire la pollution lumineuse.	Basse	Basse	2, 4, (5)

CALENDRIER DES ACTIONS 2012 - 2015

Actions		2011	2012				2013				2014				2015				
Actions transversales, objectifs 1 à 7																			
AT.1	Favoriser l'amélioration paysagère dans tout le pays en donnant la priorité aux routes et aux zones les plus fréquentées aussi bien naturelles qu'urbaines: 1. En établissant des inventaires périodiques des points noirs ayant un impact sur l'environnement et le paysage. 2. En établissant un plan d'action périodique visant à éliminer les points noirs. 3. En effectuant les actions prévues.		1	2	3	3	3	1	2	3	3	3	1	2	3	1	2	3	
AT.2	Créer une commission nationale du paysage.																		
AT.3	Élaborer une réglementation sur le paysage.	Rédaction				Approbation Gouvernement et renvoi au CG si nécessaire													
AT.4	Promouvoir l'utilisation d'énergies renouvelables, avec un moindre impact sur l'environnement et le paysage.	Livre blanc																	
AT.5	Examiner et appliquer la Loi de l'évaluation environnementale stratégique des plans et programmes et de l'impact environnemental des projets.						Approbation Gouvernement et renvoi au CG												
Objectif 1 : des paysages naturels de haute montagne de qualité et bien conservés																			
1.1	Rédiger et appliquer la Loi sur la conservation de la nature.	Rédaction				Approbation Gouvernement et renvoi au CG													
1.2	Mettre en place un plan de gestion pour les tourbières de montagne.																		
Objectif 2 : des paysages ruraux revalorisés ou renforcés																			
2.1	Renforcer le secteur agricole en tant qu'élément clé de diversification économique du pays.																		

Actions		2011	2012	2013	2014	2015
Objectif 3 : des paysages urbains de qualité, bien délimités, accueillants pour le tourisme et agréables à vivre						
3.1	Modification de la Loi générale d'aménagement du territoire et urbanisme.					
Objectifs 2 et 3						
2.3.1	Maintenir et restaurer les boisements des berges des cours d'eau, en créant, si possible, un réseau de voies vertes sur les berges.					
Objectif 4 : des routes plus respectueuses quant à la morphologie et plus intégrées dans le paysage						
4.1	Établir les outils nécessaires pour assurer l'intégration paysagère des routes.					
4.2	Etudier et établir des mesures alternatives au salage hivernal des routes.					
Objectif 5 : des installations touristiques et de loisir de qualité et respectueuses avec les paysages des alentours						
5.1	Minimiser les impacts sur le paysage des grandes installations touristiques et de loisirs.					
Objectif 6 : un tourisme diversifié connaisseur et respectueux des paysages et de leurs valeurs						
6.1	Etablir un diagnostic et des propositions d'aménagement du réseau de refuges de montagne pour promouvoir la randonnée en montagne (1 aménagement du refuge gardé de Sorteny, 2 construction du refuge gardé du Madriu).		1		2	
6.2	Créer un label de qualité paysagère.					
6.3	Continuer à utiliser le paysage pour promouvoir le tourisme dans le pays.					
Objectif 7 : une population qui connaît et apprécie tous les paysages de l'Andorre						
7.1	Approbation des actions de la Stratégie nationale du paysage (ENPA) par le Gouvernement.					
7.2	Adhésion des comuns (communes) à la Stratégie nationale du paysage et participation à la mise en place des actions.					
7.3	Promotion de l'adhésion des agents des secteurs économiques impliqués et de la société civile à la Stratégie nationale du paysage.					
7.4	Formation des techniciens et des professionnels impliqués dans la gestion, la modification, la restauration et la planification du paysage.					
7.5	Amélioration des programmes scolaires pour promouvoir la connaissance et l'appréciation du paysage d'Andorre, fondés sur le contact direct avec le paysage et le vécu.					

Govern d'Andorra

Estratègia
Nacional
Paisatge